№ 81 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאַגעבלאַט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47. | דאָנערשטאָג, כ"ג אדר ב' תרפ"ט. | 4 kwietnia 1929 r. | 22-טער יאהרגאנג.

באַרטעל'ס רעגירונג זאל מארגען דימיסיאָנירען
מאַרשאַל פּילסודסקי ווערט פּרעמיער-מיניסטער

װ אַ ר ש אַ (טעלעפאָניש) עס אונטערליגט מעהר נישט קיין שום ספק, אז מיר שטעהן ערב דעם שאפונג פון א נייעם קאבינעט.

אין די פּאָליטישע קרייזען שטעלט מען פעסט, אז די קאָנפערענץ פון מלוכה-פּרעזידענט מיט'ן פּרעמיער באַרטעל דארף בעצייכענט ווערען אלס אנהויב פון דער פאַרמירונג פון א נייעם קאבינעט.

די פראגע וועגען ענדערונגען אין דער רעגירונג, עווענטועל וועגען דער דימיסיע פון גאנצען קאבינעט איז געוואָרען אקטועל נאָך מיט צוויי וואָכען צוריק. שוין דאַן האָט פּרעמיער באַרטעל בעשלאָסען זיך אפצוגעבען אין דימיסיע. זיין בעשלוס האָט ער מודיע געווען די דעצידירענדע קרייזען.

די אַלע קאָנפערענצען, וואָס זענען זייט דאַן פאָרגעקומען, און אין וועלכע נס האָט זיך בעטייליגט דער מלוכה-פּרעזידענט האָבען געהאט דעם צוועק פעסטצושטעלען, צי פּרעמיער באַרטעל וואָלט נישט געוואָלט ענדערן זיין בעשלוס.

נעכטען, בעת דער קאָנפערענץ מיט'ן מלוכה-פּרעזידענט האָט פּרעמיער באַרטעל ערקלערט, אז זיין בעשלוס צו דימיסיאָנירען איז א פעסט בעשלאָסענע זאַך און ער האָט איבערגעגעבען צו דער דיספּאָזיציע פון מלוכה-פּרעזידענט זיין פאָרטפעל.

פון דעם מאמענט אָן האָט זיך בכן אָנגעהויבען דער פּראָצעס פון פאָרמירען א נייעם קאבינעט. אין משך פון היינטיגען טאָג זענען פאָרגעקומען ווייטערע קאָנפערענצען, וועלכע האָבען דעם ענין פון צוזאמענשטעלען א נייע רעגירונג געגעבען א בערייטענדען שטויס פאָרויס. עס זענען פאָרגעזעהן א שורה ווייטערדיגע קאָנפערענצען, אויף וועלכע עס וועלען פעסטגעשטעלט ווערען די קאנדידאטורען פון אַלע מיניסטאָרען.

דערפון איז צו דרינגען, אז אַלע ידיעות וועגען פּערזאָנען, וואָס זאָלען זיך בעטייליגען אין נייעם קאבינעט זענען פריהצייטיג.

היינט, שפּעטסטענס מאָרגען וועט די לאַגע אינגאנצען אויפגעקלערט ווערען.

אין די סיים-קרייזען שמועסט מען, אז די פּאָלקאָווניקעס-גרופּע און ב.ב. קלוב פיהרט אן'אגיטאציע פונאנדערצולאָזען דעם סיים און צו בעשטימען נייע וואהלען. ווי מאָטיווירען דעם פּאָרשלאָג דערמיט, וואָס די איינציגע אויפגאבע פון איצטיגען סיים איז געווען צו ענדערען די קאָנסטיטוציע, אין הינזיכט ווי דער היינטיגער סיים און זיין צוזאמענשטעל וועט נישט אָננעהמען דעם קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט פון ב.ב. דארף מען איהם פונאנדערלאָזען.

געגען די פּאָלקאָווניקעס טרעטען אָבער שארף ארויס די אַנדערע ריכטונגען און ב.ב. קלוב. אויך די דעצידירענדע פאקטאָרען זענען געגען דער מיינונג פון די פּאָלקאָווניקעס.

מ'שמועסט אפילו, אז די נייע רעגירונג וועט זיך בעמיהען צו שטעהן אין אן'ענגען קאָנטאקט מיט'ן סיים.

זיצונג פון מיניסטאָרען-קאבינעט אהן פּרעמיער באַרטעל

װ אַ ר ש אַ (טעלעפאָניש) היינט איז פאָרגעקומען א זיצונג פון מיניסטאָרען-קאבינעט אונטער'ן פאָרזיץ פון מיניסטער כלאַדקאָווסקי. דער פּרעמיער באַרטעל האָט אין דער זיצונג זיך נישט בעטייליגט.

די רעגירונג האָט דערווייל אָפּגעצעלט זיך נאָך נישט אָפּגעגעבען אין דימיסיע, און זי האָט דערויבער אנגענומען א רייהע בעשלוסען וועגען לויפענדע ענינים.

——()——

געוואַלדיגער שניי-שטורם אין בריסק
דער שניי גרייכט 100 צענטימעטער די הויך

ב ר י ס ק (טעלעפאָניש) אין משך פון דער פערגאנגענער נאַכט האָט זיך איבער בריסק און דער אומגעגענד געטראָגען א געוואַלדיגער שניי-שטורם, וואָס האָט אנגעהאלטען ביז 2 א זייגער ביינאַכט. עס איז אָנגעפאַלען א געדיכטער שניי, וואָס גרייכט אין פיל ערטער ביז הונדערט צענטימעטער די הויך פיל דעכער פון הייזער זענען אראָפּגעריסען געוואָרען. אַלע בוימער און פאַרקענס זענען איינגעפאַלען. די קאָמוניקאציע איז שטארק בעשוועַרט.

הונגער-נויט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין רוסלאַנד.

מ אָ ס ק ו ע, (יט"א). אין דער רעדאקציע פון „עמעס" קומען אָן פיל קאָרעספּאָנדענצען פון פערשידענע שטעט און שטעטלעך אין רוסלאַנד, אין וועלכע עס ווערט געשילדערט די שווערע לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג. אין פיל שטעט קומט אויס די יודישע בעפעלקערונג צו הונגערן. זיי בעקומען נישט קיין ברויט-קארטע, ווייל זיי זענען נישט קיין ארבייטער.

פּוילישע אונטערוואַסער-שיפלעך

פּ אַ ר י ז (ספּ.) דיקאָמוניסטישע צייטונג „רומאַניטע" טיילט מיט, אז אין האַווער ווערען אויסגעארבייט 6 אונטערוואַסער-שיפלעך פאַר פּוילען. די פּוילישע אונטערוואַסער-שיפלעך וועלען זיין ענליך צו די פראַנצויזישע.

Aspirin-
TABLETKI
BAYER
przy objawach przeziębienia
reumatycznych bólach.
Do nabycia w aptekach

אויך ראַקאָווסקי ווערט ארויסגעשיקט פון רוסלאַנד

ב ע ר ל י ן (ספּ.) איינציגע הינגע צייטונגען טיילען מיט פון מאָסקווע, אז צוליב דעם, וואָס אַלע בעמיהונגען פון סטאַלינ'ען צו בעוועגען ראַקאָווסקי'ן ער זאָל זיך אָפּזאָגען פון דער אָפּאָזיציע געגען זיין פּאָליטיק האָבען נישט געהאָלפען, האָט די ראַטען-מאַכט בעשלאָסען ארויסצושיקען ראַקאָווסקי'ן פון רוסלאַנד.

בכלל איז בעשלאָסען געוואָרען צו פערשארפען דעם קאַמף געגען די אָפּאָזיציאָנערען און אנצעווענדען לגבי זיי רעפּרעסיווע מיטלען.

———

מאַסען-אַרעסטען פון נאַציאָנאַליסטען אין ליטא
איבער הונדערט סאָציאַליסטישע פיהרער אין אַרעסט

קאָוונאַ (ספּ.) די ליטווישע מאַכט האָט אדורכגעפיהרט מאַסען-אַרעסטען צווישען די פיהרער פון די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען.

עס איז פערעפענטליכט געוואָרען אַן אָפיציעלער קאָמוניקאַט, אין וועלכען עס ווערט מיטגעטיילט, אז אין דער רעדאקציע פון „סאָציאַל דעמאָקראַט" איז פאָרגעקומען אַן'אומלעגאַלע סאָציאַליסטישע פערזאַמלונג. די פּאָליציי האָט ארומגערינגעלט דעם לאָקאַל פון רעדאקציע און ארעסטירט אַלע אנטיילנעמער פון דער פערזאַמלונג. איבער הונדערט פערזאָן זענען ארעסטירט געוואָרען. עס זענען אויך געוואָרען צוגענומען אַלע פּראָטאָקאָלען און פערשידענע דאָקומענטען.

———

געשטאָרבען דער קרבן פון ברודער-מאָרד אנשעל באַטשקאַ

װ אַ ר ש אַ (טעלעפאָניש) נעכטען איז געשטאָרבען אין שפּיטאל דער קרבן פון ברודער-מאָרד, אנשעל באַטשקאַ. די לויה וועט פאָרקומען היינט.

א גליקליכע רייזע, ליבע געניא ניימאַן!
צו דיין אָפּפאָהרען נאָך קאַנאַדע ווינש איך דיר
א גליקליכע נסיעה און ערפאָלג אין דיין צוקונפט.
דיין אויפריכטיגער וואָס האָפט ווי אַמשנעלסטען זיך מיט דיר צו פרייען
חיים שמולעוויטש.

דעם 3-טען אַפּריל ד. י. איז געשטאָרבען נאָך קורצע און שווערע ליידען

יאַקוב לודוויק שענוויץ נ"ע

(ג. בירגער פון דער שטאָט פּלאָצק)

די לויה קומט פאָר היינט, דעם 4-טען אַפּריל ה. י. 1 א זייגער נאָכמיטאָג פון טרויער-הויז זשעראָמסקעגאָ 11

זוהן, טעכטער, איידעמ'ס, איניקלעך און פאַמיליע.

הנני מביע בזה רגשי השתתפות בצערם הגדול של משפחת המנוח

ר' שבתי ענגלאַרד ז"ל

השוכן בציון ינחמם.

דוד אהרן וינדמן.

Dr. med. Albert Gotlib
אַקושער און ספּעציאַליסט פון פרויען-קראַנקהייטען
פּעטריקאָווער 26, טעלעפ. 77-50
נעמט אָן פון 8—10 און פון 4 ביז 7 אָוונט.

ווער איהר געהאט
ארויפגעבער די גאס,
ה', ם' 1'ד, מעני זאל איר
אויפגעפאסט:

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אונזער ליבע מוטער, שוויגער-מוטער, גרויסמוטער, שוועסטער און טאַנטע

נ"ע

ראַשעל סטאַראָדוואָרסקאַ אשת ר' טבל ז"ל

(געב. ווילענסקאַ), אין עלטער פון 57 יאָהר.

די לוי' קומט פאָר היינט דאָנערשטאָג, כ"ג אדר ב' תרפ"ט, 12 א זייגער מיטאָג פון טרויער-הויז צעגעלניאַנאַ № 71

וועגען וואָס עס טיילען מיט אין טיפען צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

דעם טיפבעטרי מיגעפיל דריק איך אויס מיין פריינד **אהרן יוסף ענגלאַרד** צוליבן טויט פון זיין אונפערגעסליכען

פאַטער נ"ע **שבתי**

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

יעקב שטערן לאָדז.

פּריוואַטע טאַנץ שולע
פון די נייסטע טענץ
דיפּל. לעהרער י. וויינטרויב
נעמט אָן איינשרייבונגען אויף איינצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאָמפּלעטען יעדען טאָג פון 10 פריה ביז 10 אָוונט
44 קילינסקיעגאָ 44
2-טער הויף פּאַרטער
די לעקציעס קומען פאָר אונטער דער פּערזענליכער לייטונג פון י. וויינטרויב
בעמ. אסיסטענט — רוטינירטער טענצער זשאַן-קינג.

ס'ווערט געזוכט
אַן'עקספּעדיענט מיט אייגענער קונדשאַפט, וועלכער וואָלט געקאָנט געבען בעשעפטיגונג אויף 50 מעכאַנישע שטיהל. אָפערטען אָפּצוגעבען אין אדמיניסטראַציע פון „לאָדזער טאַגעבלאַט" אונטער „עקספּעדיענט 123" בעמ. אין די אָפערטען ווערט געבעטען אָנצוגעבען די הויך פון ד"ר גאַזשע עווענטועל אויף פּראָצ.

Dr. med. A. Mazur
ספּעציעל-אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז-קראַנק
ווי אויך שטום אין שפּראַך-פעהלער
חסכאַדניאַ 65
איינגאַנג אויך דורך פּיעטריק. 46) טעל. 66-01

Dr. Niewiażski
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40
נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אָוונד.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער שוואַכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA
גדאַנסקאַ 28, טעל. 41-46
ספּעציאַליסט פון ביינער און געלענק-קראַנקהייטען
:—: פערקרימונגען פון פּלייצעס און גלידער. :—:
איינגענע פּראָדוקציע
פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען: ווי וואַלאַדקעס געגען פּלאַטפוס, קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען א. ז. וו.
נעמט אָן פון 5—7

Dr. Z. RAKOWSKI
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז, לונגען-קראַנקהייט
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81
שפּרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 2 ביז 8 נאָכמ.

Dr. Med. P. MARKOWICZOWA
ספּעציאַל-אַרצט, פאַר הויט האָאַר און ווענערישע קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 3 ביז 7 Piotrkowska 124
און פון 7 ביז 9 אָוונד
Aleja I-go Maja 37 Tel. 66-35
הייל-קאָסמעטישער גאַבינעט.

ד"ר לודוויג פאַלק
נאַווראַט 7, טעל. 28-07.
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 נאָכמ.

עסטרייכישע רעגירונג אין דימיסיע.

גרויסער זיג פון רעגירונגס־מיליטער אין מעקסיקא

זייפעל׳ס רעגירונג אין דימיסיע

ווינען (כפ.) די עסטרייכישע רעגירונג מיט׳ן גלח זייפעל בראש האט זיך אנגעגעבן אין דימיסיע. דער פרעזידענט נייכלא האט די דימיסיע אנגענומען און בעאויפטראגט דעם גלח זייפעל ווייטער צו פיהרען די ארבייט ביז עס וועט צוזאמענגעשטעלט ווערען א נייער קאבינעט.

די ידיעה וועגען דער דימיסיע פון קאבינעט האט ארויסגערופען א געוואלדיגע באנכאליע אין די פאליטישע קרייזען. אלע צייטונגען האבען ארויסגעלאזט עקסטרא־בלעטער. קיינער האט זיך גישט גערעכנט אויף דער דימיסיע פון דער רעגירונג, און זי איז געקומען פאר אלעמען אומגעריכט.

זיג פון רעגירונגס־מיליטער אין מעקסיקא

לאנדאן (כפ.) רייטער מעלדעט פון מעקסיקא, אז דאס רעגירונגס־מיליטער האט אפגעהאלטען א געוואלדיגען נצחון איבער די אויפשטענדיגע.

אין דער געגענד פון זשימענע זענען די פיהרער פון די רעוואלוציאנערען אנטלאפען אויף אעראפלאנען.

8 צוגען מיט אויפשטענדיגע זענען פארנומען געווארען דורכ׳ן רעגירונגס־מיליטער.

מ׳רעכענט, אז נאך דער דאזיגער מפלה וועלען די אויפשטענדיגע פולשטענדיג קאפיטולירען.

אינדיען וויל ווערען אנ׳ענגלישע דאמיניע

די גרויסע נאציאנאלע בעוועגונג אין אינדיען.

לאנדאן (כפ.) אין קאלקוטא איז פארגעקומען א קאנגרעס פון אינדישע ליבעראלען. אויף וועלכען עס איז בעשלאסען געווארען צו פאדערן צו פערוואנדלען אינדיען אין אנ׳ענגלישען דאמיניע. די פיהרער פון אינדיען זענען אונצופרידען פון דער ענגלישער הערשאפט, און זיי וועלען נישט איינגעהן אויף קיין שום קאמפראמיסען. אין דער פראגע, אויך די אינדישע מוסולמענער ארגאניזירען זיך און פערלאנגען צו פערוואנדלען אינדיען אין אנ׳ענגלישער דאמיניע די גרויסע מוסולמענישע בעוועגונג, וואס האט איצט ארומגעכאפט גאנץ אינדיען, ווערט בעטראכט אלס דאס גרעסטע היסטארישע געשעהעניש אין אינדיען פאר די לעצטע צעהנדליג יאהר

דזשימע אין אורוגוואי

ניו־יארק (כפ.) פון מאנטעווידעא מעלדט מען מיט, אז דארט פערברייט זיך א דזשומא־עפידעמיע. עס זענען פערצייכענט געווארען א גרויסע צאהל דזשומא־פאלען. 9 פערזאן זענען אויף קיין שום קאמפראמיסען אין דער

געשטארבען דער רב פון ניו־ארלעאנס

ניו־יארק (יטא) אין עלטער פון 60 יאהר איז אין ניו־ארלעאנס געשטארבען דער דארטיגער רב ד״ר מאקס העלער. דער פערשטארבענער איז געזעסען אויף זיין בסא־רבנות 42 יאהר, און ער איז געווען פראפעסאר פון דער העברעאישער שפראך אין דער דארטיגער אוניווערזיטעט

די ענגלענדער וועלען אפקויפען די נאפט־קוואלען אין רוסלאנד

לאנדאן (כפ.) די הינגע פרעסע ווידמעט זעהר פיל ארט דעם בעזוך פון דער ענגלישער האנדעלס־דעלעגאציע אין ראטען־רוסלאנד. די דאזיגע דעלעגאציע, אין וועלכער עס געפינען זיך ענגלישע פינאנסיסטען, סוחרים און אינדוסטריעלער, זאל האבען אויסגעארבייט א געוויסען פלאן ווי אזוי צו געבען רוסלאנד גרעסערע קרעדיטען. דער פלאן בעשטעהט דערין, וואס די ענגלישע פינאנסיסטען ווילען אויסקויפען די נאפט־קוואלען אין רוסלאנד, וועלכע האבען פאר דער באלשעוויסטישער איבערקעהרעניש געהערט צו זיי. זיי וועלען אבער בעצאהלען פאר די נאפט־קוואלען פיל ווייניגער ווי פיל זיי זענען ווערט. דער אונטערשיד פון דעם פאקטישען ווערט פון די נאפט־קוואלען און די סומע, וואס די ענגלענדער וועלען פאר זיי בעצאהלען וועט דינען אלס פאנד מיט וועלכען די סאוויעטען־מאכט וועט בעצאהלען די אלטע צארישע חובות.

אויב די סאוויעטען־מאכט וועט איינגעהן אויפ׳ן דאזיגען פלאן, האבען די ענגלענדער בדעה אויך אפצוקויפען קויהלען־גרובען, בויען נייע באהן־ליניעס, אדורכפיהרען און פערשידענע מיילען פון רוסלאנד עלעקטריפיקאציעס א.ד.גל.

די דאזיגע ארבייטען וועלען די ענגלענדער אויך ארורכפיהרען אויף אזא אופן, אז די סאוויעטען־מאכט זאל קענען אזוי ארום בעצאהלען א טייל פון די אלטע רוסישע חובות, נישט נעמענדיג פון דער מלוכה־קאסע קיין איין גראשען.

פערפלייצונגען און שטורם־ווינדען אין אמעריקא

ניו־יארק (כפ.) פון משיקאגא מעלדעט מען, אז אין די מערב־שטאטען פון אמעריקא קומען פאר אין די לעצטע טעג מורא׳דיגע פערפלייצונגען. און עס טראגען זיך שטורם־ווינדען וואס מאכען אן געוואלדיגע היזקות. הונדערטער הייזער זענען אומגעפאלען. גרויסע ערד־שטחים שטעהען אונטער׳ן וואסער. די שאדענס ווערען געשאצט אויף הונדערטער מיליאנען דאלאר.

שרעקליכער זעלבסטמארד

קאטאוויץ (כפ.) לודוויק ראדקע, 23 יאהר אלט, דער לייטער פון דער קאלך־אונטערנעמונג ביי לובליניעץ איז בעגאנגען זעלבסטמארד אויף א שרעקליכען אופן.

ראדקע האט ארייננעלעגט אין מיט דינאמיט, מיט וועלכען מ׳רייסט אויף פעלזען. ער האט דאן אנגעצונדען די קנויט און דער גאנצער קערפער איז צושמעטערט געווארען מאמענטאל אויף פיצלעך.

גראף ווערניגעראדע דער מערדער פון זיין פאטער

ער האט געוואלט דינגען א מענש צו הרג׳נען דעם טאטען.

בויטען (כפ.) אין דער יאנאוויצער אפערע איז איינגעטרעטען א סענסאציאנעלע ווענדונג.

עס האט זיך נעמליך געמאלדען אין דער פאליציי א קצב מיט׳ן נאמען בוטנער און ערקלערט, אז דער יונגער גראף איז געווען ביי איהם מיט א קורצער צייט צוריק און צוגעזאגט א גרעסערע סומע געלד, אויב ער וועט דערשיסען אדער דערשטעכען זיין פאטער.

ווער האט געכטען געוואונען אויף דער מלוכה־לאטעריע?

5. קלאס, 21־טער טאג: פון דער ציהונג.

זל. 20.090 נומ. 92818 זל. 5.000	165717 182676
נומ. 42139 76852 80073 189743	זל. 600 נומ. 516 11594 18782
זל. 3 000 נומ. 87839 180243	18949 25241 33626 38298 69975
זל. 2.000 נומ. 2212 33861 42089	42918 47520 56812 60191 60734
157433	88526 104695 114880 180311
זל. 1000, נומ. 13975 33757 71408	131517 299 13 159846 165145

דער בירגער־קריג אין כינא צופלא־קערט זיך.

שאנכאי, (כפ.). די קאמפען צווישען נאנקינער רעגירונגס־מיליטער און די אויפשטענדיגע פון דער פראווינץ קוואנגסי האבען זיך פערשארפט. די אויפשטענדיגע האבען בעזעצט בעדייטענדע שטחים פון פראווינץ טסען סי. פון קאנטאן מעלדט מען מיט, אז צוליב די דאזיגע קאמפען הערשט דארט א געוואלדיגע בעאונרוהיגונג דער האנדעל האט זיך פולשטענדיג אפגעשטעלט.

שאנכיי, (כפ.) א חוץ די אויפשטענדיגע אין דער פראווינץ קוואנגסי, פיהרען אויך די איינוואוינער פון פו־טסען א שארפען קאמף געגען די נאנקינער רעגירונג. אין פו־טסען האבען די קאמוניסטען א בעדייטענדע השפעה.

וואס האט מוסאליני גערעדט מיט טשעמבערלען׳ען?

בערלין (כפ.) די הינגע פרעסע רעדעט ברייט ארום די לעצטע קאנפערענץ צווישען משעמבערלענ׳ען און מוסאליני׳ן. די צייטונגען זעהען דערין א דערנעהענטערונג צווישען ענגלאנד און איטאליען, וואס איז אין א געוויסער מאס געווענדעט געגען פראנקרייך. ראגנען די איטאליענישע פרעסע שטעלט פעסט, אז די קאנפערענץ איז געווען געווידמעט הויפטזעכליך די רעפאראציע־פראגע, און דער פראגע איז געקומען צו א פולשטענדיגען הסכם צווישען ענגלאנד און איטאליען, און דאס איז דע מזיז, אז די געפלאנטע פערקלענערונגען פון דייטשלאנד׳ס רעפאראציע־צאהלונגען זאלען געהן אויפ׳ן חשבון פון פראנקרייך. דאגעגען ענגלאנד און איטאליען זאלען נישט נאר־גישט מותר זיין אויף זייערע חובות.

פאריז (כפ.) די הינגע פרעסע בעהאנדעלט אין א רוהיגען טאן די בעגעגעניש צווישען משעמבערלענ׳ען און מוסאלינג׳ן. „עכא דע פאריז” שטעלט פעסט אז מוסאליני איז פעראינטערעסירט דע רוז. אז די קאנסערוואטיסטען זאלען אפהאלטען א נצחון ביי די פארלאמענט וואהלען.

אין די ענגלישע קרייזען האלט מען, אז משעמבערלען האט זיך מיט נארגוט פערפליכטעט לגבי מוסאליני׳ן און דאס דערפאר, ווייל ענגלאנד שטעהט ערב־פארלאמענטס־וואהלען.

די שחיטה־אקציע אין פוילען און רומעניען

בערלין (יטא) כדי אדורכצופיהרען די הויפטזעכליכע שחיטה־אקציע אין מזרח־אייראפא, אין פוילען, רומעניען א. ד. גל. האט די לאנדאנער ציוניסטישע עקזעקוטיווע בעשטימט דעם ד״ר ווערנער בלאך, וועלכער וועט צו דעם צוועק בעגלייטען די דערמאנטע לענדער.

וואס פאר ארבייטען מען פארעהרען ביי דער אפעלאציע־קאמיסיע פאר׳ן אומזאץ־שטייער?

(ג) פון קאמפעטענטע ווירטשאפטליכע ספערען מאכט מען אונז אויפמערקזאם אויף דעם ענין פון ערלעדיגען רעקורסען אויף איבערשאצונגען פון דעם אומזאץ־שטייער וואס ווערט איצט אויסגעמאסטען.

עס שטעלט זיך ארויס, אז לויט אנ׳אורטייל פון העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל בעקומט דער שטייער־צאהלער יכטיגע רעכט, וואס ער האט נישט געהאט אויפ׳ן גרונד פון דעם זאכליכען שטייער־געזעץ. די הויפט־טעזען פון די הנחות, וואס זענען בעשטעטיגט דורכ׳ן אדמיניסטראטיווען טריבונאל זענען פאלגענדע:

1) ווען א שטייער־צאהלער האט אפעלירט געגען דער אפשאצונג פון זיין אומזאץ און ער האט גענוי קאנקרעטיזירט די פארוואורפען, איז די אפעלאציע־שטייער־מאכט פערפליכטעט אין זין פון ארטיקעל 91 פון אוסטאוו וועגען אומזאץ־שטייער, צו בעטראכטען די פארוואורפען.

2) האבענדיג בעוויזען פון די זעלביגע אמטליכע קוועלען, אויף וועלכע דער איבערגעשאצטער שטייער־צאהלער האט זיך פעררופען אין זיין רעקורס, איז די אפעלאציע־קאמיסיע מחויב די בעוויזען פארצושטעלען דעם שטייער־צאהלער, כדי אויף אזא אופן איהם אויפצוקלערען די סתירה צווישען די אמטליכע בעווייזען און די בעהויפטונגען, וואס זענען געבראכט געווארען דורכ׳ן פעטענט.

3) אין אזא פאל איז די אפעלאציע־מאכט פערפליכטענד מיטצוטיילען דעם שטייער־צאהלער די סיבות פון אפווארפען זיין רעקורס.

דער דאזיגער אורטייל פון העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל טראגט דעם נומער 546/24.

לאדזשער יודישער קאמער־טעאטער

„ארט”

לייטער: מ. בראדערזאן און ד. בייגעלמאן.

היינט דאנערשטאג, שפילט דער „ארט” אין פאביאניץ

פרייטאג 1 פארשטעלונג

אנהויב 9.30 אווענד

„מיס יודעא”

1) פראלאג
2) אנשי קורצב
3) מענדיל גנענדיל
4) כתריאלעווקער שופה
5) דער סעקוועסטראטאר
6) באבע און אייניקעל
7) ליד פון ארבייט
8) סובלאקאטאר
9) מיס JUDEA

לאדזשער שאך־רעפרעזענטאנץ

אויפ׳ן אלפוילישען שאך־טורניר.

היינט 3 נאכמיטאג פאהרט אפ די לאדזשער שאך־רעפרעזענטאנץ אויפ׳ן אל־פוילישען טורניר אין קאטאוויץ. די רעפרעזענטאנץ בעשטעהט פון פאלגענדע פערזאנען: רעגעדזינסקי, אפעל, קאלסקי, דאניושעווסקי, ראזענבוים, הורשבוין און גאלדפארב. אלס מאנשאפט־קאפיטאן פאהרט מיט פראזעס ראזענבלאט. כ׳איז כדאי צו בעמערקען, אז דעם פראטעקטאראט פון טורניר האט איבערגענומען מארשאל פילסודסקי.

נאכט־דיזשורען אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען פאוולאוויטש, פעטרקאווער 309; האמבורג, גלובנא 50; גליקסאווסקי, נא־רוטאוויטש 4; שוטקעוויטש, קאפערניק 26; לארעמוזא, פאמאראסקא 10 און פא־מאש, פלאץ קאשטשעלנו 10.

היינט שפילט ארטור רובינשטיין אין פילהארמאניע

היינט, 8.30 אווענד טרעט ארויס אין פילהארמאניע מיט איין און איינציגען קאנצערט דער וועלט־בעריהמטער קלא־וויר ווירטואז ארטור רובינשטיין.

די קאלאניזאציע־בעדינגונגען אין י.ק.א.־קאלאניעס

אין ארגענטינע, בראזיליען און קאנאדע

פאריז. (יטא) אין לעצטען ביולעטי׳ן פון די פעראייניגטע יודישע אימיגראציע־געזעלשאפטען „היקעס” זענען פערעפענטליכט געווארען אויספיהרליכע ידיעות וועגען די קאלאניזאציע־בעדינגונגען אין די י.ק.א.־קאלאניעס אין ארגענטינא, בראזיליען און קאנאדע. חוץ די רייזע־קאסטען, וועלכע דארפען געדעקט ווערען דורך די אימיגראנטען אליין ווערט געפאדערט, דאס יעדע משפחה, וואס וויל זיך בעזעצען אין ארגענטינא זאל בעזיצען 250 דאלאר, אין בראזיליען 350 דאלאר און אין קאנאדע 503 דאלאר. נאר אין זעלטענע אויסנאמס־פאלען ווערען קאלאניזירט משפחות, וועלכע בעזיצען נישט די נויטיגע קאפיטאלען.

אין ארגענטינא בעקומט נישט די משפחה, וואס ווערט קאלאניזירט, גלייך א גרויסען ערד־שטח, נאר פריהער א קווינטא פון 10 ביז 25 העקטאר און א קליין הייזעל פון 2 אדער 2 צימערען.

דער נייער קאלאניסט בעקומט אויך דעם נויטיגען טויטען און לעבעדיגען אינווענטאר. חוץ דעם קען דער קאלאניסט בעקומען נאך 50 העקטאר ערד, אויב ער וועט זיך אליין שאפען דעם נויטיגען אינוועטאר, כדי דעם שטח צו בעארבייטען. די „קווינטא” ערלויבט דעם קאלאניסט צו פערזארגען זיך מיט פאשע, גרינס און פיהרען א קליינע מילכווירטשאפט פאר זיין פאמיליען־פערברויך. גלייכצייטיג ארבייט דער קאלאניסט מיט זיינע זיהן אלס לוין־ארבייטער ביי די אלטע קאלאניסטען און זאמעלט אזוי־ארום געוויסע געלד־מיטלען ווי אויך די נויטיגע ערפאהרונג. נאך אנ׳ארבייטס־סטאזש פון 8 יאהר ווערט שוין דער קאלאניסט בעזעצט אויף זיין גאנצען ערד־שטח. אויב אבער זיין 3־יעהריגע ארבייט גיט נישט קיין בעפרידיגענדע רעזולטאטען, ווערט ער בעזייטיגט פון דער קאלאניע. אין משך פון 8 יאהר דארף אמארטיזירט ווערען דאס ווערט פון אינוועטאר און פון די בנינים און דער קאלאניסט בעקומט דעם אייגענטומס־דאקומענט אויף זיין ערד־שטח בעלאסטעט מיט א היפאטעק־סומע, וואס דארף אמארטיזירט ווערען אין משך פון די ווייטערע 10 יאהר. דער ווערט פון ערד־שטח ווערט קאלקולירט לויט׳ן [illegible] פרייז, די י.ק.א. רעדוצירט אבער [illegible] דעם פרייז, אויב די ארבייט פון קאלאניסט איז בעפרידיגענד. עס ווערט עמפעהלט, דאס די צוקונפטיגע קאלאניסטען זאלען קומען קיין ארגענטינע אין לעצטען קווארטאל פון יאהר, ווייל דעמאלט איז לייכטער צו געפינען ביי פערשידענע פעלד־ארבייטען.

אין בראזיליען בעקומט דער קאלאניסט גלייך 60 העקטאר ערד, א הייזעל מיט אלע מכשירים און דעם גאנצען טויטען און לעבעדיגען אינווענטאר. אזוי ווי די ערד־שטחים זענען מעהרסטענס בעוועלדערט, דארף שוין דער קאלאניסט זיין צוגעפאסט און גרייט צו א שווערער פעלד־ארבייט. דער קאלאניסט צאהלט איין 5% פון ווערט פון דעם ערד־שטח, די ווייטערע ראטעס זענען אבהענגיג פון זיינע לייסטונגען און ארבייטס־פעהיגקייט.

אין קאנאדע בעקומט דער קאלאניסט אנ׳ערך 65 העקטאר, צוזאמען מיט א וואוינונג און דעם נויטיגען לעבעדיגען און טויטען אינווענטאר. די אמארטיזאציע פון די חובות פון קאלאניסט קומט פאר אויף די זעלבע בעדינגונגען ווי אין ארגענטינע. קיין קאנאדע איז אמבעסטען צו עמיגרירען אין דער צייט צווישען חודש מערץ און יולי.

חוץ די משפחה־קאלאניזאציע שטיצט אויך די י.ק.א. די עמיגראציע פון לאנד־ארבייטער אין די קאלאניעס. דער לאנד־ארבייטער מוז אליין דעקען זיינע רייזע־קאסטען, ער געניסט אבער פון א ריהע פערלייכטערונגען בשעת דער רייזע און נאכ׳ן אנקומען אין דער קאלאניע.

אויטאבוס־קאטאסטראפע

2 קינדער שטערבליך פערוואונדעט

(§) פון קאליש קיין לאדז קורסירט דער אויטאבוס „מאזור”. נעכטען בעת דער אויטאבוס האט זיך געפונען אויפ׳ן וועג קיין לאדז נעבען דאברא האט דער שאפער אהערגעזעצט ביים לענקער זיין געהילף און אליין האט ער זיך אפגערוהט. דער געהילף־שאפער, וואס האט אבער צום ערשטען מאל געפיהרט א אויטאבוס, האט איהם אזוי שלימזל׳דיג געפיהרט, אז איינס צוויי האט ער איהם איבערגעקעהרט און דער וואגען אין בייגראבען הינטער זיך 12 פאסאזשירען. צווישען די פאסאזשירען האט זיך אויך געפונען ד״ר גראבאווסקי פון קאליש און נישט קוקענדיג דערויף, וואס ער איז אליין לייכט פערוואונדעט געווארען, האט ער באלד ערטייעלט די געלייטענע הילף וועלכע עס האבען אפגעגעבען פון איבערגעקעהרטען אויטאבוס די דורכפאהרענדע פוהרים. 2 קינדער זענען שטערבליך פערוואונדעט געווארען. די אנגעקומענע פאליציי האט דעם שאפער צוגעשטעלט צו פעראנטווארטליכקייט.

פון דער ספארט־וועלט

„הכח” אין אמעריקא בעזיגט דעם שטארקסטען אמעריקאנער קלוב.

פון סט. לואיס ווערט געמעלדעט, אז דארט איז פארגעקומען א מעטש צווישען „נאציאנאל־קלוב” פון די פעראייניגטע שטאטען און דעם צפגעשפאלטענער ווינער „הכח”, וואס געפינט זיך אין אמעריקא. דער מעטש, וואס איז פארגעקומען אין סט. לואיסער סטאדיאן, האבען בייגעוואוינט 19 טויזענד צושויער.

דער מעטש האט זיך געענדיגט מיט א נצחון לטובת „הכח”, וואס האט געוואונען 2 טויערן, נישט פערלירענדיג דערביי קיין איינס. דאס ערשטע טויער האט געשאסען ווארטמאן, דער צווייטער — אייזענהאפער. א חוץ זיי האבען מצד „הכח” געשפילט: פאביאן גרינפעלד, הויזלער און שווארץ.

דעם זיגרייכער „הכח” האט דאס פובליקום געמאכט שטורמישע אוואציעס.

ווידער א באנדיטען־אנפאל הינטער אלעקסאנדער

(§) אין דארף קראשנא הינטער אלעקסאנדער וואוינט א רייכער לאנד־ווירט מיט׳ן נאמען יוזעף גורניאק. געסטערן פארטאגס איז ער אוועק און א נאהענטען דארף צו זיינס א בעקאנטען וועגען א נויטיגען ענין.

אנקומענדיג אין קראשנער וואלד, הינטער אלעקסאנדער זענען פון וואלד ארויסגעשפרונגען 4 פערמאסקירטע באנדיטען מיט רעוואלווערען און די הענד אוי א געשריי געטאן: דאס געלד גיב אהער! דער לאנדווירט, א פעסט־געבוי־טער פויער האט אין תחילת זיך געגנו־מען ווערען און אנגעהויבען שרייען. די הילפס־רופען האבען אפגעשאלט אין וואלד און זענען פערשטומט. געוואר־רען, ווייל אזוי פרוה איז קיינער אין וואלד נישט געווען. די באנדיטען האבען באלד דאן ראן גורניאק׳ן דערלאנגט עטליכע זעץ אין קאפ מיט די העפטען פון די רעוואלווערען, פון וואס דער לעצטער איז געפאלען אין חלשות. דאס האבען אויסגענוצט די באנדיטען. זיי האבען איהם בעזיכט און האבען ביי איהם צוגענומען עטליכע הונדערט זל. און זיך געלאזט אנטלויפען.

און א צייט ארום איז דער בעפאלענער געקומען צום בעוואוסטזיין און ער איז אוועק צום נאהענטסטען פאליציי־פאסטען, מעלדענדיג וועגען אנפאל. עס איז באלד איינגעארדענט געווארען א געיעג אויף די באנדיטען אבער ביז איצט האט מען זיי נאך נישט געכאפט.

נייע אמטירונגס־שעה׳ן אין די מלוכה־אמטען.

אנהויבענדיג פון 1־טען אפריל ה. י. איז אין אלע מלוכה־אמטען איינגעפיהרט געווארען די אזוי־גערופענע זומער־אמטירונגס־צייט. די אמטירונג וועט דויערן פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג, אנשטאט ווי ביז־איצט פון 8 און א האלב ביז 8 און א האלב.

שבת וועלען זיין טעטיג די אמטען פון 8 ביז האלב 2 און נישט ווי ביז־איצט ביז 2. אין מאגיסטראט זענען די ביז־איצט אמטירונגס־שעה׳ן געווארען אונפערענדערט.

KUNEROL

...-ווינע שפּייזען פון קאָקאָס-ניס ווערט איבערגעגעבען אונטער דער שטרענגער ריטועלער השגחה פון
הרב בעצירקס-ראַבינער ש. עהרענפעלד פון מאַטטערסבורג, וואָס עס ווערט אויך בעשטעטיגט דורך הרב אברהם צבי פערלמוטער.
וואַרשע. „קונעראָל" ווערט דעריבער בעזונדערס גערן געברויכט ביים צוגרייטען פסח-שפּייזען אפילו דורך מהדרין מן המהדרין.

לאָדזער טאָגעבלאַט

ד״ר רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד.

נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16

טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

יעווסעקציש גזירות.

אין האַפּניאַרקע, בעלאַצערקאָוו, טראַיאַנאָוו, קרעמענטשוג, טולטשין — און אַזוי צעהלט דאָס בעטעל, הייטער ציהט זיך עס אָן אַ אויפהער. אין אַ מענגע שטעט און שטעטלעך האָט מען אַרויסגעטריבען די מתפללים פון די בתי-מדרשים און די לעצטע פערוואַנדעלט אין קלובען. ביז אַ הער פלעגט עס מאַרקומען זעל-טענער, אין בעזונדערע פאַלען, אָבער איצטער מאַכט מען עס אין הורט. דאָס איז אין נוסח פון גרויס-פירשט ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש, וואָס האָט אין איין „שמע ישראל" אַרויסגעטריבען אַלע יודען פון די פראָנט-שטעטלעך. דאָס איז אין נוסח פון דעם בלוט-זויפערישען צאַרישען מיניסטער טרעפּאָוו, וואָס האָט זיך אויסגעצייכענט מיט זיין לאַקאָנישען בעפעהל ביים דערשיסען די אַרבייטער „נישט שאַנעווען קיין קויהלען"!

עס איז איצט געוואָרען, אַז אַ יעווסעקציש אינקוויזיטאָר'ל זאָל אַריינטראָגען אַ השתדלות אין „וציק" מ'זאָל דאָס אָדער יענץ מקום-קודש פערוואַנדלען אין אַ קלוב, ווי אַזאַ השתדלות ווערט דרינגענד בעפרידיגט.

ס'איז געוואָרען, אַז איין הפקר-בחור זאָל זיך וועלען אָפּרעכענען מיט'ן רב צי מיט'ן שוחט, ווי מ'פערשפּאַרט די טירען פאַר אַ גלויביגען יודען, וואָס וויל אויס-גיסען זיין הארץ אין אַ מקום קדוש.

מיר שרעקען זיך קנאַפּ פאַר דעם, וואָס אַזעלכע וואָוילע יונגען וועלען אונז פאַרוואַרפען רעאַקציאָנערע חטאים און דערום זענען מיר מיט אונזער גאַנצער נשמה, מיט'ן גאַנצען האַרצען אויף דער זייט פון דעם ערליכען און גלויביגען יודען, דעם יודען — דעם ירא-שמים, וואָס האָט אַ גאָט, וואָס האָט אַ העכערע און ערהויבענע וועלט, וואָס קומט אין שווערע שעה'ן פון זיין לעבען אין שוהל אַריין אויסגיסען זיין האַרץ אין הייליגע תפילות.

מיט צעהן יאָהר צוריק האָט דאָ, אין דעם זעלבען מקום קדוש, וואָס דאָס יעווסעקציש אינקוויזיטאָר'ל פערוואַנדעלט איצט אין אַ קלוב — דער גלויביגער יוד איינגעוויקעלט אין די יריעות פון דער תורה און מיט „שמע ישראל" אויף די ליפּען רוהיג געקעפּט געוואָרען דורך אַ קאָזאַק פון פּעטלוראַ'ס און דעניקינס באַנדעס.

אַהער איצט פערזאַמלען זיך יודישע בחורים און שפּילען אויף די באַלאַלײַ-קעס, איצט טרעט מען מיט די פיס דאָס הייליגע נאָמען פון יענעם גאָטספּאַרכטיגען גייסטרייכען רעליגיעזען יודען, וואָס איז בעזונגען געוואָרען אין אונזער נייער יודי-שער ליטעראַטור דורך די זעלבע יודישע שריפטשטעלער, אויף וועמענס נאָמען די יעווסעקציסטען רופען אָן גאַסען אין די גרויסע שטעט.

לײַדער, זענען זיך אַזוי נוהג מיט די רעליגיעזע אינסטיטוציעס נאָר די יודי-שע קאָמוניסטען, לײַדער איז דער דאָזיגער הפקר נאָר אַ גזר פאַר יודישע מקומות קדושים. די קאָמוניסטען פון אַנדערע נאַציעס בעציהען זיך מיט מעהר רעספּעקט צו קריסטליכע רעליגיעזע אינסטיטוציעס, ווי די יעווסעקציסטען צו זייערע יודישע שוהלען. זעלטען, ווען ס'קומט פאָר אַ פאַל מ'זאָל אַ קלויסטער אָדער אַ קירך פער-וואַנדלען אין אַ קלוב און דער לעצטער גרוס, וואָס דערצעהלט אונז וועגען דעם. אַז מ'האָט אין איין טאָג אַ פּאָר צעהנדליג שוהלען פערוואַנדעלט אין קלובען — נעוויזט, אַז דער אָנשטעל, וואָס די רויטע יודעלעך האָבען אָנומעלט געמאַכט וועגען טאָלעראַנץ צו דער יודישער רעליגיע, איז שוא ושקר. דאָס בעווייזט, אַז די יעווסעקציש גזירות ווערען פון טאָג צו טאָג שרעקליכער.

ז. ראָזענטאַל

אַ 17-יעהריגער קריסט פערגוואַלטיגט אַ דרייצען יעהריג יודיש מעדעל.

לובלין, (ספּ.) אין דאָרף גרענבקאָוו, לובלינער וואָיעוו. וואוינט די יודישע פאַמיליע פישער, וועלכע האָט געשמ'ט מיט איהר שעהנע טאָכטער, די בת״ה 13-יעהריגע ביילע, צו וועמען עס האָט זיך שטאַרק געפּיצט דער 17-יעהריגער זוהן פון שכן לוקאַשיק. דאָס מעדעל האָט אינסטינקטיוו זיך געשראָקען פאַר דעם לוקאַשיק'ען און איהם אויסגעמיטען.

פאַריגען מיטוואָך האָט לוקאַשיק אויס-גענוצט אַ מאָמענט, ווען די פישער'ס זענען נישט געווען אין דער היים, ער האָט דאַן פערנאַרט ביילע'ן אין אַ סטאַ-דאָלע און פערשטאָפּענדיג איהר דאָס מויל מיט אַ טיכעל האָט ער איהר פער-גוואַלדיגט.

לוקאַשיק איז אַרעסטירט געוואָרען.

—0—

סטאַלינ'ס אָנהענגער שיקען טראָצקי'ן צו ווילהעלמ'ן און קיין פּאַלעסטינאַ.

בערלין (ספּ.) אויף איינער פון די פערזאַמלונגען פון די דייטשע מראָצ-קיסטען, אויף וועלכער עס איז בעהאַנ-דעלט געוואָרען די פראַגע וועגען טראָ-צקי'ס ווענדונג צו ערלויבען איהם זיך צו בעזעצען אין דייטשלאַנד, איז געקו-מען אַ גרופּע סטאַליניסטען און געהאַל-טען שאַרפע רעדעס געגען אַרייַנלאָזען טראָצקי'ן קיין דייטשלאַנד.

„נאָר וואָס וויל טראָצקי קומען קיין דייטשלאַנד, האָט געזאָגט אַ סטאַליניסט, דער דייטשער פּראָלעטאַריאַט נויטיגט זיך נישט אין איהם. ער וואָלט פיל גלייכער געטאָן ווען ער פאָהרט קיין האָ-לאַנד. ווילהעלם דער צווייטער פיהלט זיך דאָרט גאַנץ גוט.

איבריגענס, האָט דער רעדנער ווייַ-טער געזאָגט, האָט דאָך טראָצקי אַ'-אייגען לאַנד, פּאַלעסטינאַ, פאַרוואָס-זשע פאָהרט ער נישט אַהין?

דער קאַלענדאַר-רעפאָרם און די יודען.

לאָנדאָן, (י.ט.אַ.) די אינטערנאַציאָ-נאַלע ליגע פאַר'ן קאַלענדאַר-רעפאָרם האָט פערעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט, אין וועלכען עס ווערען אָנגעוויזען די חסרונות פון די גרויסע קאַלענדאַר-אונטערשידען צווישען די פערשידענע רעליגיעזע גע-מיינשאַפטען.

אינ'ם קאָמוניקאַט ווערט געפיהרט אַ פּאָלעמיק מיט די געגנער פון קאַלענדאַר-רעפאָרם. דער קאָמוניקאַט שטרייכט אונטער, דאָס תּמיד-יאָהר פאַלען אויס די פּסח-יום-טובים ביי די קאַטאָליקען פּראָ-וואָסלאַווע און יודען אין דריי פערשי-דענע טערמינען. בעת די קאַטוילישע יום-טובים זענען אויסגעפאַלען אויף דעם 31-טען מערץ און 1-טען אַפּריל, הויבען זיך אָן די יודישע יום-טובים דעם 25-טען אַפּריל און די פּראַוואָסלאַווע דעם 5-טען מאַי. עס איז לייכט זיך פאָרצושטעלען, וואָס פאַר אַ שאָדען דאָס ברענגט דעם ווירטשאַפטליכען לעבען. ספּעציעל מוז דאָס זיך שלעכט אָפּרופען אויף די יודען, וועלכע וואוינען אין זייער גרעסטער צאָהל אין מזרח-אייראָפּאַ און בילדען מעהרסטענס דעם האַנדעלס - עלעמענט. דאָס זעלבע וועט זיך אויך איבער'חזר'ן אין יאָהר 1932. צום סוף פּאָלעמיזירט דער קאָמוניקאַט מיט די אַרגומענטען, וואָס זענען אויסגערעכענט אין דעם מע-מאָריאַל, וואָס איז דורך די רבנים-הכוללים הרב הערץ, הרב לעווי און אַנ-דערע איבערגעגעבען געוואָרען אין יאָהר 1925 דער ספּעציעלער קאָמיסיע פאַר'ן קאַלענדאַר-רעפאָרם ביים פעלקער-בונד. די „ליגע" האַלט, דאָס די יודישע גע-מיינשאַפט, וועלכע האָט דורכגעמאַכט און איבערגעטראָגען די פערפאָלגונגען אין מצרים, דעם גלות-בבל און דעם חורבן פון לאַנד דורך טיטוס הרשע וועט אויך איבערטראָגען דעם קאַלענדאַר-רעפאָרם דורך איינפיהרען אַ „צוגאָב-שבת" יעדען יאָהר. דאָס וועט גלייכצייטיג ברענגען גרויסע נוצען די יודען אויף דער גאַנצער וועלט, ווייל די יום-טובים וועלען פערפיקסירט ווערען און עס וועט נישט געהען לאיבוד אַזוי פיל צייט, ווי ביז-איצט. די „ליגע פאַר'ן קאַ-לענדאַר-רעפאָרם" לעגט פאָר צו בעשטי-מען דעם 9-טען אַפּריל 1933 אַלס אַ „שטענדיגען זונטאָג" און די יודען און צוזאַמען מיט זיי אַלע קריסטליכע קיר-כען זאָלען פערפיקסירען איינמאָל פאַר אַלע מאָל די טערמינען פון זייערע יום-טובים.

—0—

די דירות-פראַגע און די בוי-בעוועגונג

פון ה. אַטערמאַן.

און צוזאַמענהאַנג מיט'ן אַריינגע-טראַגענעם אין סיים געזעץ-פּראָיעקט וועגען העכערן דאָס דירה-געלד אויף בוי-צוועקען און דעם שטורעם, וואָס דער פּראָיעקט האָט אַרויסגערופען אין לאַנד, איז כדאי זיך ברייטער אָפּצושטעלען אויף דעם גאַנצען פּראָבלעם פון דירות-מאַנגעל און וועגען דער בוי-קאָאָפּעראַ-ציע, וואָס האָט אין אַנדערע לענדער פיל אויפגעטאָן אין דער הינזיכט.

אויך ביי אונז אין פּוילען האָט די אַזוי יונגע און נאָך גאָר ווייניג ענטווי-קעלטע בוי-קאָאָפּעראַציע-בעוועגונג, וואָס קאָנצענטרירט זיך הויפּטזעכליך אין די רייהען פון בעאַמטע און אַרבייטער, שוין בעוויזען עטוואָס אויפצוטאָן.

די וואוינונגס-פראַגע איז אייגענטליך נישט אַ פּראָדוקט און אַ רעזולטאַט פון די מלחמה-יאָהרען; זי איז אויפגעשוואוי-מען אויף דעם לעבענס-פלאַך נאָך פאַר'ן וועלט-קריג. צום ענטשטעהן פון דער פראַגע האָט געבראַכט די ענטוויקלונג פון קאַפּיטאַליזם פון איין זייט און דער פערשטאַרקטער מענשען-צוואוקס פון דער צווייטער זייט.

ווען אין 19-טען יאָהר-הונדערט האָט זיך אָנגעהויבען דער קאָנצענטרירונגס-פּראָצעס פון'ם קאַפּיטאַל און די העני פון יחידים, האָבען זיך אָנגעהויבען פאָ-נאַנדערוואַקסען די שטעט. די ענטוויקלונג און דער וואוקס פון די שטעט איז געגאַנגען אָהן יעטוועדען פּלאַן און איינגאַנ-צען סיסטעם-לאָז. די קאַפּיטאַליסטען, זוכענדיג ריווח פון זייער קאַפּיטאַל, האָ-בען אָנגעהויבען בויען הייזער אויף צו פערדינגען.

דער גרויסער צוואוקס פון מענשען האָט ווידער געבראַכט דערצו, אַז וואָס אַמאָל איז געוואָרען גרעסער די צאָהל פון די, וואָס האָבען נישט געהאַט די מעגליכקייט אויפצובויען, אָדער זיך קוי-פען אַ הויז אויף צו וואוינען. די הויז-אייגענטימער האָבען אויסגענוצט די לאַ-גע און האָבען געבויט די הייזער מיט דער לאָזונג: וואָס מעהר דירה-געלד און וואָס קלענערע דירות.

מען האָט אָנגעהויבען צו בויען וואָס אַמאָל גרעסערע הייזער, מיט וואָס אַמאָל קלענערע וואוינונגען. די הייזער זענען שוין נישט געבויט געוואָרען פאַר יחידים ווי פריהער, נאָר קאַשאַרען-מעסיג, פאַר וואָס מעהר איינוואוינער. דערביי האָט מען זיך נישט בעגנוגענט בלויז מיט דעם, וואָס מען האָט זיך שטאַרק דער-נעהנטערט צום הימעל, נאָר מען האָט אויך געמאַכט „וואוינונגען" פון היילען און קעלערס. די פערשטאַרקטע אָרימ-קייט האָט נאָך געבראַכט דערצו, אַז איינציגע פאַמיליעס זאָלען זיך בעזעצען און אַזעלכע וואוינונגען.

מען קען פערשטעהן, ווי ערנסט ס'איז דאַן געוועזען די לאַגע, אַז אפילו אין ענג-לאַנד, וואו די וואוינונגס-פראַגע איז פערהעלטנישמעסיג געוועזען פיל לייכטער, ווי אין אַנדערע לענדער, האָט מען פונ-דעסטוועגען שוין אין יאָהר 1874 און נאָכהער אין יאָהר 1890 געטריבען צו רעגולירען די שווערע פראַגע מיט דער הילף פון פערשידענע פעראָרדנונגען און אונטערהאַנדלונגען.

פאַר דער מלחמה איז די דירות-פראַגע געוועזען ספּעציעל אַנ'אַרבייטער-פּראָבלעם, אָדער די פראַגע פון וועניג פערמעגליכע מענשען, דאַגעגען נאָך דער מלחמה, איז די פראַגע פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ כלל-זאַך, אין אַ פּראָבלעם, אין וועמענס לעזונג ס'איז פעראינטערעסירט דער ברייטסטע געזעלשאַפט. פאַר דער מלחמה, האָט די בוי-בעוועגונג געהאַל-טען אין איין ענטוויקלען זיך און עס האָט זיך כסדר פערגרעסערט די צאָהל דירות, הגם אויך דאַן איז זי נישט גע-ווען צוגעפּאַסט צו דער בעדערפעניש און צוזאַמענהאַנג מיט'ן מענשען וואוקס.

דאַגעגען הייגט איז די בוי-בעוועגונג אַ שטאַרק בעגרענעצטע, אַ מינימאַלע, און זי איז ווייט פון בעפרידיגען אַפילו אַ געוויסען פּראָצענט פון'ם געברויך. דערביי שטעהט די קליינע צאָהל נייע דירות אויף אַ גאָר נידעריגער שטופע, סיי אין עסטעטישען, סיי אין היגיענישע זין.

דער ענגלישער שריפטשטעלער טהאָמפּסאָן דריקט זיך אויס אין אַ אַר-טיקעל זיינעם: „די היינטיגע שטאָטישע פיערטלען פעראורזאַכען דעם טויט פיל מעהר, ווי דושלאַכט-פעלדער". אַ. וואָרקליך, די סטאַטיסטיק איבערצייגט אונז אין דעם.

ד״ר נאַמע אין זיינעם אַנ'אַרבייט וועגען דער שווינדזוכט אין וואַרשע שרייבט, אַז „די גרויסע צאָהל טויט-פאַלען פאַסירט אין יענע קוואַרטאַלען, וועלכע זענען אָנגעפּיקטע מיט איינוואוינער."

אין פּוילען, אַלס אַ לאַנד, וואָס האָט פיל געליטען פון דער וועלט-מלחמה און וואו עס איז צוליב דער ווירטשאַפטלי-כער קאָניונקטור און הינזיכט פון הייזער-בוי כמעט נאָרנישט אויפגעטאָן געוואָ-רען, איז די דירות-פראַגע פשוט אַ ברע-נענדע.

ווי אַזוי שטעלט זיך אין פּוילען פאָר די לאַגע פון'ם דירות-מאַנגעל?

אָט וואָס ס'זאָגען וועגען דעם די ציפערן:

אין יאָהר 1921 האָט זיך אין וואַר-שאַ גערעכענט דורכשניטליך 93 פּערזאָן אויף אַ הויז, אין יאָהר 1926 שוין 130 פּערזאָן אויף אַ הויז. אויף אַ וואוינונג מאַכט אויס אין יאָהר 1921 4,5 פּערזאָן. אין שטאָט-צענטרום האָט זיך אין יאָהר 1920 גערעכענט אַזש 140 פּערזאָן אויף אַ הויז. אין יאָהר 1921 דערגרייכען די 1-שטובינע וואוינונגען צו 39 פּראָצענט פון דער אַלגעמיינער צאָהל וואוינונגען, 2-שטובינע 25 פּראָצענט, 3-שטובינע 17 פּראָצענט און גרעסערע דירות קוים 19 פּראָצענט. אין אַ מייל שטאָט-קוואַר-טאַלען דערגרייכען די 1-שטובינע וואוי-נונגען אַזש ביז 83 פּראָצענט, 2-שטובי-נע 15 פּראָצענט און גרעסערע קוים 13 פּראָצענט. אויף 7.815 תּחוּנות אין יאָהר 1926 זענען צוגעקומען 136 הייַ-זער מיט סך-הכל 638 וואוינונגען.

נאָך ערגער שטעלט זיך פאָר די לאַגע אין לאָדז. דאָ איז די צאָהל פון 1-שטו-ביגע וואוינונגען אין יאָהר 1921 געווען איינגאַנצען 10.7-פּראָצענט, 2-שטובינע 25,7 פּראָצענט, 3-שטובינע 26,5 פּראָ-צענט, גרעסערע וואוינונגען 31,1 פּראָצ.

אין קראָקאָ איז די לאַגע וואָס בעסער, ווי אין וואַרשאַ, דערפאַר איז אָבער דאָרט גרויס די צאָהל פון קעהלער-וואוי-נונגען. אין דער הינזיכט קען לעמבערג שלאָגען דעם רעקאָרד. 7 פּראָצענט פון דער אַלגעמיינער צאָהל וואוינונגען אין לעמבערג זענען קעלערס.

לויט דער סטאַטיסטיק, איז וואַרשאַ אַמגעדיכטסטען בעוואוינטע שטאָט אין דער גאַנצער וועלט. זי איז געדיכטער בעוואוינט פון בערלין — 2 מאָל, פון וויען — 3 מאָל, פון פּאַריז — 4 מאָל, און פון לאָנדאָן — 20 מאָל.

די דאָזיגע ציפערן רעדען פאַר זיך און נויטיגען זיך נישט אין קאָמענטאַ-רען. זיי זענען אַ גענוגענדער בעווייז און וואָס פאַר אַ מצב, אין הינזיכט פון דירות-פּראָבלעם, מיר געפינען זיך.

אויב דער פּראָיעקט פון העכערן דירה-געלד זאָל אַדורכגעהן — דאַן וועט אויסקומען, אַז מיר יודען, אַלס שטאָ-טישע איינוואוינער, וועלען זיין די הויפּט-צאָהלער אויך פון דעם נייעם שטייער און צו מיר וועלען דערפון עטוואָס גע-ניסען, איז אַ גרויסער ספק.

—0—

מאַקדאָנאַלד, באַלדווין און לאָיד דזשאָרזש

ווער פון זיי וועט ווערען ענגלישער פּרעמיער-מיניסטער.

אַלע דריי גרייטען זיך צו דער גענעראַל-שלאַכט.

(אַ בריף פון לאָנדאָן, ספּעציעל צום „לאָדזער טאָגעבלאַט") — פון א. ליבערמאַן.

די צוגאָב-וואַהלען צום ענגלישען פּאַר-לאַמענט, וואָס זענען די פערגאַנגענע וואָך פאָרגעקומען אין 5 וואַהל-קרייזען, האָבען אין אַ געוויסער מאָס בעוויזען דעם באַ-ראָמעטער, די שטימונג פון דער וועה-לער-מאַסע אין ענגלאַנד.

נאַטירליך גובען די דאָזיגע וואַהלען נאָך נישט קיין תשובה אויף דער פראַגע ווער וועט זיין דער ענגלישער פּרעמיער-מיניסטער אין דער נאָהענטסטער צייט, מאַקדאָנאַלד, באַלדווין צי לאָיד דזשאָרזש 5 וואַהל-קרייזען קענען נאָך נישט דינען אַלס מאָס פאַר'ן גאַנצען לאַנד. אָבער, אַז די השפּעה פון די קאָנסערוואַטיסטען איז געפאַלען, און דאָס איז אין אַ בע-דייטענדער מאָס, דאָס בעווייזען זיכער די דאָזיגע וואַהלען.

די דאָזיגע 5 וואַהל-קרייזען האָבען געהערט צו די קאָנסערוואַטיסטען. מיט 4 יאָהר צוריק האָבען די קרייזען, וואו עס זענען איצט פאָרגעקומען צוגאָב-וואַה-לען געגעבען 5 קאָנסערוואַטיווע דעפּו-טאַטען. און איצט האָבען די קאָנסער-וואַטיסטען געמוזט זיך בעגנוגענען בלויז מיט 2 מאַנדאַטען און די איבעריגע דריי זענען איבערגעגאַנגען אין רשות פון די ליבעראַלען און די לייבור-פּאַרטיי. צוויי מאַנדאַטען האָבען צוגענומען די ליבעראַ-לען און איינער פון די לייבור-פּאַרטיי. אויב אָבער מ'זאָל נישט רעכענען בלויז די מאַנדאַטען נאָר די צאָהל אָפּגעגעבע-נע שטימען, דאַן וועט דער פּועל-יוצא זיין נאָך אַ פיל טרויעריגערער פאַר די קאָנסערוואַטיסטען. די קאָנסערוואַטיסטען האָבען דאָס מאָל בעקומען מיט 48 פּראָ-צענט ווייניגער שטימען, ווי פריהער, דאָס בעווייזט ווי ווייניג פּאָפּולער עס איז די קאָנסערוואַטיווע רעגירונג צווישען די וועהלער-מאַסע. די לייבור-פּאַרטיי האָט בעקומען אַ צופלוס פון 13 פּראָצענט שטימען, און די ליבעראַלען נאָך פיל, פיל מעהר.

דאָס גיט פיל נאָכצוטראַכטען און די ענגלישע וועהלער - מאַסע ציהט דערפון געוויסע מסקנות. די מסקנות בעשטעהן דערין, וואָס די מאַסען ענטלויפען פון די קאָנסערוואַטיסטען און געהען איבער אין לאַגער פון לאָיד דזשאָרזשען, צי מאַק-דאָנאַלד'ן.

בכלל זענען די ליבעראַלען אַ דאַנק דעם לעצטען נצחון זייערע געוואָרען גאָר האָפערדיג, און זיי גלויבען, אַז לאָיד דזשאָרזש'ס שטערן האָט צוריק גענומען פינקלען.

פערשטעהט זיך, אַז מ'קען נישט פאָר-אויסזאָגען, ווי עס וועט אויספאַלען דער ענטגילטיגער רעזולטאַט פון די וואַה-לען. איין געשיקטער מאַנעוור פון די קאָנסערוואַטיסטען פאַר די וואַהלען, קען זיי צוריקגעבען די פערלוירענע וועהלער-מאַסע נאָך מיט אַן עודף. דאָס זעלבע איז מיט די אַנדערע צוויי פּאַר-טייען. זאָל, למשל, די לייבור-פּאַרטיי איצט קומען מיט אַ געוויסען פּאָפּולערען פּלאַן, ווי אַזוי צו רעגולירען אַלע פּראָ-בלעמען, וואָס שטעהן אויף דער טאָג-אָרד-נונג פון ענגלישען לעבען און מאַקדאָ-נאַלד'ס פּראָפעסור אין מיניסטאַרען-קאַ-בינעט איז אַ געזיכערטער. גאַרנישט זי-כער איז דאַגעגען לאָרד דזשאָרזש'ס קאַנדידאַטור אַלס פּרעמיער, הגם ער האָט דאָ אויסגעאַרבייט אַ פּלאַן ווי אַזוי צו לעזען דאָס פּראָבלעם פון אַרבייטס-לאָזיגקייט. נאָכדעם ווי די ליבעראַלען זענען געבליבען אַזוי אינטערעסאַנטיג אין פערגלייך צו איהרע געגנער פון רעכטס און לינקס, גלויבט זיך קוים, אַז די ליבעראַלען זאָלען איצט אָפּהאַל-טען אַזאַ זאַך, אַז זיי אַליין זאָלען ביל-דען אַ קאַבינעט און בעקומען מעהר שטימען פון די קאָנסערוואַטיסטען און לייבוריסטען. דאַגעגען גלויבט מען גאַנץ שטאַרק, אַז די קאָנסערוואַטיסטען אָדער די לייבור-פּאַרטיי וועלען אין דער נאָ-הענטסטער צייט בלייבען, אָדער איבער-נעמען די מאַכט.

אַ פאַקט איז אָבער, אַז לאָיד דזשאָרזש איז איצט דער אָנגרייפער, דער טאָן-געבער און די קאָנסערוואַטיסטען צי לייבור-פּאַרטיי פיהרען אַ שוואַכערע אַקציע פון די ליבעראַלען.

לאָיד דזשאָרזש האָט לעצטענס אויף אַ וואַהל - מיטינג אָנגעגריפען אויס'ן שאַרפסטען אופן די צוויי געגנערישע פּאַרטייען, און מאַקדאָנאַלד האָט געמאַכט אַ פיל שוואַכערען געגען-אָנגריף.

פּונקט אַזוי ווי דער זינאָוויעוו-בריף האָט בשעתו געבראַכט צום דורכפאַל פון דער מאַקדאָנאַלד - רעגירונג, אַזוי האָפט לאָיד דזשאָרזש מיט זיין כישוף-שטעקעלע, וואָס רופט זיך פּראָיעקט צו לעזען דאָס אַרבייטסלאָזען - פּראָבלעם, צו ווערען צוריק דער פּרעמיער-מיניס-טער פון ענגלאַנד. לאָיד דזשאָרזש האָט שוין זיין וויקטיגסט געוועהר אויסגעשאָ-סען, און די לייבור-פּאַרטיי גרייט זיך ערשט צו געבען די גיהעריגע שאָסען און באָמבעס.

די שטימונג איז אָבער שוין איצט זעהר אַ געשפּאַנטע, אַנ'אָנגעצויגענע פיל מעהר ווי ביי אַלע ביז-אהעריגע וואַהל-אַקציעס. ווער וועט זיגען: מאַקדאָנאַלד, באַלדווין, אָדער לאָיד דזשאָרזש, דאָס וועלען ערשט בעווייזען די וואַהלען.

לאָדזער כראָניק.

6 גראַד פראָסט אין לאָדז

נעכטען אין דער פריה איז אין לאָדז געווען 6 גראַד פראָסט. צו מיטאָג צו איז געווען זוניג אָבער קאַלט. די וועטער־סטאַציעס זעהן פאָר אַז עס וועלען נאָך זיין 2—3 טעג קאַלט. דערנאָך וועט איינטרעטען אַ וואַרים וועטער.

קאָנטראָל אין די מעהל־סקלאַדעס

(פ) די מאַכט האָט נעכטען דורכגעפירט קאָנטראָלעס אין די מעהל־סקלאַדעס און עס זענען גענומען געוואָרען פּרובעס פון מעהל כדי פעסטצושטעלען צי דאָס מעהל איז נישט פון אַן־אונערלויבטען פּראָצענט־זאַץ.

רעגיסטראַציע פון די „פּרעמדע"

הויבט זיך אן אין לאָדז שבת דעם 6. אַפּריל.

(§) נעכטען האָט די לאָדזער שטאָט־סטאַראָסטווא אַרויסגעגעבען די פער־אָרדנונג וועגען דער רעגיסטראַציע פון די „פּרעמדע". אין זין פון דער פער־אָרדנונג זענען מחויב זיך צו רעגיס־טרירען די פּרעמדע, וואָס האָבען נישט קיין פּוילישע בירגערשאַפט, וואָס האָבען ביז'ן 30 יוני 1929 געענדיגט דאָס 16. לעבענסיאָהר און וואָס האָבען זיך געפונען אין די גרענעצן פון פּוילען דעם 27 מערץ 1929. די אַלע מוזען זיך מעלדען אין לאָקאַל פון דער שטאָט־סטאַראָסטווא אויף קילינסקי 152.

פון דער פליכט זיך צו רעגיסטרירען זענען פריי די יענינגע, וואָס וועלען דעם 30 יוני נישט אַלט זיין נאָך קיין 16 יאָהר, פּרעמדע וואָס האָבען זיך דעם 27 מערץ 1929 געפונען אין די גרענעצן פון פּוילען מיט דורכפאָהר־וויזעס און די „פּרעמדע", אויף וועלכע עס איז חל די פעראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט פון 13 אויגוסט 1926.

די וואָס קומען צו דער רעגיסטראַציע מוזען מיטברענגען פערזענליכע דאָקומענטען. אין וועלכע ס'איז אָנגעגעבען זייער מלוכה־צוגעהערונגקייט, די אידענטישקייט פון דער פּערזאָן און 2 פאָטאָגראַפיעס.

פאַר נישט רעגיסטרירען זיך, איז פאָרגעזעהן אַ שטראָף פון 3000 זל. אָדער 6 וואָכען אַרעסט אָדער אויך ביידע שטראָפען צוזאַמען. אונאָפּהענגיג דערפון קענען די שולדיגע אויך אויסגעוויזען ווערען פון פּוילען.

די רעגיסטראַציע, וואָס הויבט זיך אָן שבת דעם 6. וועט דורכגעפיהרט ווערען לויט אלף־בית... יעדען טאָג וועלען מיר מעלדען אונזערע לעזער ווער ווען עס האָט זיך צו שטעלען. די רע־גיסטראַציע וועט דויערן ביז'ן 25 מאַי. פאַר די „פּרעמדע", וואָס וועלען אין בעשטימטען פאַר זיי טערמין נישט קענען זיך רעגיסטרירען, וועלען קענען זיך רעגיסטרירען אין צוגאָב־טערמין, וואָס איז בעשטימט אויף דער צייט פון 15. ביז'ן 30 יוני.

ווער פון די אויסלענדישע בירגער דאַרף זיך רעגיסטרירען?

דאָס אינערן־מיניסטעריום האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער צירקולאַר פון 20־טען מערץ וועגען רעגיסטרירען אויסלענדישע בירגער ווערט פאַלש אינטערפּרעטירט דורך געוויסע אַדמיניסטראַטיווע אָרגאַנען. דאָס מיניסטעריום האָט דעריבער, אין אַ צווייטען צירקולאַר, אויפגעקלערט, אַז עס אונטערליגען דער רעגיסטראַציע נאָר די אויסלענדער, וועלכע האָבען זיך געפונען אויפ'ן שטח פון דער פּוילישער רעפּובליק אין טאָג פון 31־טען מערץ ה. י.

ליקווידירט

דעם כבוד מיט די מצה־בעקער'ס.

(ג) אין נעכטיגען נומער האָבען מיר מיטגעטיילט, אַז די בעקער־אַרבייטער דראָהען מיט אַ שטרייק אין די מצה־בעקערייען. נעכטען איז אָבער געקומען צו אַ אויסגלייך. עס איז אונטערגעשריבען געוואָרען אַן־אָפּמאַך, לויט וועלכען די בעקער־אַרבייטער זענען איינגעגאַנגען צו אַרבייטען די 12 טעג פאַר 400 זל.

טראַמוויי־קאַטאַסטראָפע

אויף זשגאַוסקאַ גאַס

צוויי פּערזאָן שווער פערוואונדעט.

(:) נעכטען אין דער פריה איז אין לאָדז פאָרגעקומען אַ טראַמוויי־קאַטאַסטראָפע, וואָס איז נישט אָפּגעגאַנגען אָהן מענשליכע קרבנות. אַרום 4.45 פאַרטאָגס איז פון דעם טראַמוויי־בעשטעלאַנק אויף זשגאַוסקאַ 113 אָפּגעגאַנגען דער טראַמוואַי נומער 11 אין דער ריכטונג צו רוימאַנס־פּלאַץ. אין דער זעלבער צייט איז אָנגעפאָהרען אַ צווייטער טראַמוואַי נומער 11 פון געגענגעזעצטער ריכטונג. ביידע טראַמוואַיען האָבען זיך צוליב נישט פעסטגעשטעלטע סבות בעוויזען אויף איין ליניע. די קאָנדוקטאָרען האָבען די טראַמוואַיען נישט בעוויזען אָפּצושטעלען און עס איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענשטויס. די ערשטע וואַגאָנען פון ביידע טראַמוואַיען זענען אַראָפּ פון די שינעס און צעריבען געוואָרען אין רינג־שטאָק. די שויבען זענען פון ביידע טראַמוואַיען אויסגעזעצט געוואָרען און די פּלאַטפאָרמעס זענען שטאַרק בעשעדיגט געוואָרען.

דער מאַשיניסט ווענגערסקי און דער קאָנדוקטאָר קאָוואַלסקי זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען. ווענגערסקי איז אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

די טראַמוואַי־דירעקציע, וואָס האָט בעקומען אַ ידיעה וועגען דער קאַטאַסטראָפע, האָט באַלד אויפ'ן אָרט אַרויסגעשיקט רעטונגס־וואַגאָנען, וואָס האָבען די בעשעדיגטע וואַגאָנען אָפּגעפיהרט אין דער רעמיזע, די ליניע איז גיך אָפּגערייניגט געוואָרען און דער פערקעהר איז צוריקגעשטעלט געוואָרען. אַבסאָלוט שפּעטער איז מצד דער טראַמוואַי־דירעקציע אַרויסגעפאָהרען אויפ'ן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע אַ קאָמיסיע. אויסצופאָרשען די סבה פון דער קאַטאַסטראָפע. ווי מען גלייבט אַז זאָל דער צוזאַמענשטויס זיין געשעהן צוליב דעם, וואָס דער מאָטאָר פון איין טראַמוואַי איז קאַליע געוואָרען.

הויז־אַדמיניסטראַטאָרען מעגען יא אַרויסטרעטען אין געריכט אין נאָמען פון זייערע בעלי־בתים

(ע) ווי בעקאַנט ווערען די הויז־אַדמיניסטראַטאָרען אויפ'ן סמך פון נייעם געזעץ לעצטענס נישט צוגעלאָזען אַרויסצוטרעטען אין געריכט אין נאָמען פון זייערע בעלי־בתים. די טעג האָט אָבער דאָס אַפּעלאַציע־געריכט אין וואַרשאַ אַרויסגעטראָגען אַ פסק דין וואָס האָט אַ פּרינציפּיעלע בעדייטונג פאַר אַלע הויז־אַדמיניסטראַטאָרען. דאָס פרידענס־געריכט האָט אַ הויז־אַדמיניסטראַטאָר נישט צוגעלאָזען אין געריכט מיט אַ תביעה פון זיין הויז־ווירט. דער אַדמיניסטראַטאָר האָט געגען דעם אורטייל אַפּעלירט אין דער העכערער אינסטאַנץ, וואָס האָט אַרויסגעטראָגען אַ פסק דין, לויט וועלכען די הויז־אַדמיניסטראַטאָרען מעגען יא אַרויסטרעטען אין געריכט אין נאָמען פון זייער בעלי בתים.

וואָס הערט זיך מיט דער פּסח־אַקציע פון דער קהלה?

(ג) מכח דער פּסח־הילפס־אַקציע פון דער קהלה פאַר די לאָדזער אָרימעלייט, דערוויסען מיר זיך, אַז די רעגיסטראַציע איז נאָך נישט אינגאַנצען פערענדיגט. סך הכל האָבען ביז נעכטען צוגעשטעלט רשימות פון נויטבעדערפטיגע פאַמיליעס 204 אינסטיטוציעס, פעראיינען און שטיבלעך, בעת עס איז פאָרגעזעהן, אַז לערך 250 קערפּערשאַפטען דאַרפען צושטעלען אַזעלכע ליסטעס.

אַז די רעגיסטראַציע וועט זיין פערענדיגט, וועט דורכגעפיהרט ווערען אַ קאַרטאָטעקע אין די פּסח־קאָמיסיע וועט אונטערנעמען די פערטיילונג, לויט אַ ספּעציעלען בנין, וואָס דאַרף ערשט אויסגעאַרבייט ווערען.

„לאַקאַטאַר" פאָדערט קרעדיטען

די געזעלשאַפט „לאַקאַטאַר" האָט נעכטען אוועקגעשיקט אַ מעמאָריאַל צו דער רעגירונג, אין וועלכען עס ווערט געפאָדערט צו צוטיילען מיט'ן אויסצאָהלען די קרעדיטען אויף בוי־צוועקען.

אומגליקס־פאַל מיט אַ קליין קינד

אין אוועקגעפאַלען פון אַ אָפענעם פענסטער

און קיינער האָט דערפון נישט געוואוסט.

(ג) נעכטען תחילת אָוונד האָט אויף זשעראָמסקאַ גאַס פּאַסירט אַן־אומגליקס־פאַל מיט אַן־איין־יעהריג יודיש קינד, וואָס איז על פי נס ניצול געוואָרען פון טויט.

דאָס קינד גימעלע פעלדאָן איז אַרויס געגאַנגען פון שטוב, איז אַריינגעגאַנגען צו אַ שכן אין דער וואוינונג, אַרויפגעקראָכען אויף אַ שטוהל, וואָס איז געשטאַנען ביים אָפענעם פענסטער, פון וועלכען דאָס קינד האָט זיך אַרויסגעבויגען און אַראָפּגעפאַלען פון איינשטאָקיגער הויך אויף דער גאָס אַרויף.

מחמת קיינער האָט נישט בעמערקט דעם קינד'ס אַריינקומען אין דער פרעמדער שטוב אַריין, האָט מען נישט געוואוסט וועגען דעם אומגליק מיט'ן קינד. מיט דעם פּוצלינג קינד, ווען נישט אַ קריסטין, וועלכע איז דורכגעגאַנגען דעם טראָטואַר און אין דער פענסטער זיך אָנגעשטויסען אויף אַ ווייכער זאַך, וואָס האָט פּלוצלונג אַרויסגעלאָזט אַ געוויין.

די קריסטין האָט אויפגעהויבען אַ געוואַלד; מענשען זענען זיך צונויפגעלאָפען, דערביי ערשט האָבען די עלטערן פון דעם קינד געוואויר געוואָרען וועגען דעם אומגליק. די סצענע איז געווען אַ שרעקליכע. טאַטע־מאַמע האָבען ראַן געחלש'ט, אַז אויך צו זיי האָט מען געמוזט אַרויסרופען די פּאָגאָטאָוויע.

דער דאָקטאָר פון דער גילבער הילף האָט ביים קינד פעסטגעשטעלט לייכטע וואונדען צוליב דעם, וואָס דאָס קינד איז צום גליק אַרויפגעפאַלען אויף אַ ווייך שטיק ערד.

יודיש טעאַטער אין זאַל פילהאַרמאָניע — נאַרוטאָוויטש 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאָמפּאַניעטע

אנשעל שאָר'ס אַמעריקאַנער יודיש טעאַטער

נייע גרויסע אַמעריקאַנער סענסאַציע. !! אַנשעל שאָרס גרויסע נייע פּרעמיערע!

פרייטאָג ד. 5־טען, שבת ד. 6־טען, זונטאָג ד. 7־טען 9 אָוונט

די לאַנג פאַרבערייטע סענסאַציע

נאַכט־פייגעלעך

לעבענסבילד מיט געזאַנג, 4 אַקטען, פון אַמעריקאַנער אונטערוועלט

סצענירט און אויפגעפיהרט פון אַנשעל שאָר.

1־טער אַקט די צובראָכענע היים,
2־טער אַקט די אַמעריקאַנער נאַכט־פייגעלעך
3־טער אַקט אין זומפּ פון ניו־יאָרק
4־טער אַקט צוריק אַ היים

שבת 4 נאָכמיטאָג צו ביליגע פּרייזען

20 יוסף אין עגיפּטען 20

געזאַנג № — אין 5 אַקטען פון פּרץ סאַנדלער. — געזאַנג №

מאָנטאָג ד. 8־טען, 9 אָוונט גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג

דער ישיבה־בחור — 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון זאָלאָטאַרעווסקי

אַכטונג: אָוונט־פּרייזען פון 1.20 ביז 5 זל. פּאָפּולערע פון 1 ביז 2.50

אין אַלע פּיעסען נעמען אנטייל לויט א. ב. פּרויען: בעזמאַן, באַריסאָווא, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאַרעני, קאָמפּאַניעטץ. מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאָטקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעטץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אַדמיניסט.—מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישע לייט.: ל. זעלמאַן.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פילהאַרמאָניע.

אַנאָנס: די נאָהענטסטע פּרעמיערע מיט דאָראַ וויסמאַן זיין יודיש מיידעל

דער שלאַגער פון אַלע אָפּערעטען.

60 שעה פערשלאָסען אַ יודיש יונגעל אין אַ לעדער־געשעפט

אויף נאַוואָמיעסקאַ־גאַס.

צוליב אַ נס איז דאָס יונגעל ניצול געוואָרען פון טויט.

(—) אַ פערדריסליכער פאַל האָט פּאַסירט היינטיגע וואָך, וואָס האָט אויפגערודערט די יודישע בעפעלקערונג אויף נאַוואָמיעסקאַ גאַס. עס האַנדעלט זיך געמליך דערין, וואָס צוליב נאַלעסיגקייט פון אַ יוד אַ חסיד האָט שיעור אַ יודישער יונגערמאַן בעצאָהלט מיט'ן לעבען.

דער לעדער־סוחר ב. אויף נאַוואָמיעסקאַ 6, האָט צוגענומען אַ חסידישען בחור, אַ יתום אָהן עלטערן צו נעלמוינען אין געשעפט. געוועהנליך פיהרט זיך דער ה' ב., אַז יעדען אָוונד פאַר'ן שליסען ס'געוועלב, קומט צו געהן דער בחור. ה' ב. שליסט אוהם צו, און אויף צומאָרגענס אין דער פריה לאָזט ער אוהם אַרויס.

פערגאַנגענעם פרייטאָג צונאַכט, האָט ה' ב. אַריינגעלאָזט דעם בחור נעלמוינען, בינו לבינו האָט ה' ב. פערגעסען אין דעם פערשלאָסענעם בחור. און נאָר צוליב אַ צופאַל, וואָס ה' ב. האָט מאָנטאָג אין דער פריה געדאַרפט אַריינגעהן אין געשעפט, האָט ער פאַר זיך דערזעהן דעם בחור אַ פער'חלש'טען, אַ האַלב־טויטען האָט מען אוהם אַרויסגעפיהרט, און נאָך שווערע מיה אוהם אָפּגעראַטעוועט.

אויף דער נאַוואָמיעסקאַ גאַס האָט דער פאַקט, ווי אַזוי אַ יוד בעציהט זיך צו אַ פרעמדער קינד און אַ יתום דערציי אַרויסגערופען אַ גרויסע פערביטערונג.

אויסלענדישע פּעסער.

אַלע אַמטער, וואָס גיבען אַרויס אויסלענדישע פּעסער, זענען אויפגעפאָדערט געוואָרען דורכ'ן אינערן־מיניסטעריום צו רעגולירען די שעה'ן, אין וועלכע עס ווערען אָנגענומען די ביטעס. אין אַלע טעג אַ חוץ שבתים ווערען די ביטעס אָנגענומען ביז האַלב 2, שבת ביז האַלב 1.

טראַמוויי־ליניע לאָדז—לוטאָמירסק בויט מען שוין

(וו) עהערנעכטען איז די דירעקציע פון די צופאָהר־טראַמווייען צוגעטרעטען צו די אַרבייטען, וואָס זענען פערבינדען מיט'ן אויפבוי פון דער טראַמוויי־ליניע קאָנסטאַנטין־לוטאָמירסק. לעת עתה ווערען ביי דער אַרבייט בעשעפטיגט 50 אַרבייטער.

שווימענדע בריקען פאַר אַעראָפּלאַנען

אַ פּלאַן פון וואַסער־פּלאַטפאָרמעס, וואָס איז זעהר וויכטיג.

אַ מאַן מיט'ן נאָמען עדוואַרד אַרמסטראָנג פיהרט איצט אָן פערהאַנדלונגען מיט דער אַמעריקאַנער רעגירונג און מיט דער רעגירונג פון בערמודא וועגען אויפשטעלען אויפ'ן ים אַ רייה פון פּלאַטפאָרמעס, וואָס זאָלען דינען אַלס סטאַציעס פאַר אַעראָפּלאַנען. וואָס וועלען פליהען פון ניו־יאָרק קיין בערמודא און צוריק.

דער געדאַנק וועגען אויפשטעלען פּלאַטפאָרמעס אויפ'ן ים, כדי אַעראָפּלאַנען זאָלען קענען פליהען פון אַמעריקא קיין איירעפּא און צוריק איז געבוירען געוואָרען נאָך אין דער צייט פון דער לעצטער מלחמה.

די קונסט פון לופט־פליהעריי האָט זיך שוין ביז דאַן געהאַט ענטוויקעלט צו אַ שטופע, אַז מען האָט אָנגעהויבען טראַכטען וועגען איבערפליהען דעם אָקעאַן אין אַעראָפּלאַנען. אָבער דאַן איז עס נאָר געווען אַבסאָלוט אונמעגליך: אי דער שטח איז געווען צו גרויס, אי די בעדינגונגען פון דער לופט איבער'ן ים זענען נישט געווען בעקאַנט.

פון ל. באַראַדולין.

און דאַן זענען איינינגע אינזשענערען אַרויסגעקומען מיט פּלענער וועגען אויפשטעלען פּלאַטפאָרמעס אויפ'ן אָקעאַן, און אַז אָט די פּלאַטפאָרמעס זאָלען דינען אַלס סטאַציעס, אָדער „טרעפּ" פאַר אַעראָפּלאַנען, וואָס וועלען פליהען פון אַמעריקא קיין איירעפּא און צוריק.

אויסערליך זעהט אויס דער פּלאַן צו זיין גאַנץ אָנציהענד און פערשפּרעכענד: אָבער דאָס דורכפיהרען אַזאַ זאַך איז פערבינדען מיט אַזעלכע טעכנישע און פינאַנציעלע שוועריגקייטען, וואָס האָט ביז איצט אַמוועניגסטען, געמאַכט דעם פּראָיעקט אַלס נישט דורכפיהרבאַר.

יעדע פּלאַטפאָרמע אַזאַ מוז זיין גענוג גרויס, אַז זי זאָל קענען דינען אַלס אַן־אמת'ע סטאַציע פאַר אַן־אַעראָפּלאַן, זי מוז זיין עטליכע הונדערט פוס די לענג, כדי אַן־אַעראָפּלאַן זאָל זיך קענען אויף איהר אַראָפּלאָזען און זאָל האָבען גענוג פּלאַץ זיך פונאַנדערצוריאַגען איידער זי הויבט זיך אויף. אין דער זעלבער צייט מוז זי זיין געבויט אין פאָרם פון אַ „ח", ד. ה., אַ מין ריזיגער קאַסטען מיט דריי זייטען, און די פערטע זייט אָן־אָפּענע. דער שטיק ים, וואָס די דריי זייטען וועלען מיט זיך אַרומצוימען, מוז זיין אַ מין האַפען פאַר הידראָפּלאַנען, ד. ה. פאַר אַזעלכע אַעראָפּלאַנען, וואָס הויבען זיך אויף און לאָזען זיך אַראָפּ אויפ'ן וואַסער.

די פּלאַטפאָרמע דאַרף אויך זיין גרויס גענוג צו האַלטען אין זיך אַ וואַרשטאַט צו פערריכטען אַעראָפּלאַנען: אַ סקלאַד פון געזאָלין; אַן־עלעקטרישע סטאַציע; אַ ראַדיאָ־סטאַציע; אַ פּאָר מאָטאָר־שיפלעך, וואָס זאָלען לויפען צו ברענגען הילף פאַר אַעראָפּלאַנען, וואָס לאָזען זיך אַראָפּ אויפ'ן ים נישט ווייט פון אַזאַ סטאַציע; אַ מאַנשאַפט פאַר דעם אַלעמען; וואוינונגען פאַר אַזאַ מאַנשאַפט און אַ סקלאַד מיט קוילען און פּראָוויזיע פאַר דער מאַנשאַפט.

אויפצובויען און אויפהאַלטען אַזאַ סטאַציע דאַרף קאָסטען מיליאָנען דאָלאַרס; און אויב מען וויל דערגרייכען דעם ציל, מוז מען האָבען עטליכע צענדליג אַזעלכע פּלאַטפאָרמעס, אָדער סטאַציעס, איבער דער גאַנצער ברייט פון אָקעאַן. פרעגט זיך: ווער וועט אויף דעם געבען אַזוי פיל געלד, ווען אפילו אַ רעגעלמעסיגער פּאַסאַזשיר און פּאָסט־פערקעהר צווישען אַמעריקא און איירעפּא קען אַזעלכע ריזיגע אויסגאַבען בשום אופן נישט דעקען? בפרט נאָך ווען אַזאַ זאַך איז נאָך פריהער קיינמאָל נישט אויסגעפּרובירט געוואָרען און מען קען אין פאָראויס נישט זיכער זיין אין אַן־ערפאָלג.

גאַנץ אַנדערש איז דער פּראָיעקט מיט בערמודא. דאָ זענען אַ גרופּע פון קליינע אינזלען, וואָס ליגען אויף דעם אַטלאַנטיק עטליכע הונדערט מייל פון פלאָרידא און קאַרגע 700 מייל פון ניו־יאָרק. יעדעס יאָהר פאָהרען אַהין צענדליגער טויזענדער מענשען אויף וואַקאַציע. אויס'ן וועג קיין בערמודא וואָלט געווען גענוג אויסצושטעלען אַ דריי פּלאַטפאָרמעס אַזעלכע, און קלענערע ווי די, וואָס וואָלטען זיך געפאָדערט אויפ'ן וועג קיין איירעפּא. עס איז אויך פערבינדען מיט קאָלאָסאַלע אויסגאַבען; אָבער די פּראָבלעם איז אַ פיל לייכטערע.

אַ טייל פון די אויסגאַבען וואָלט געדעקט געוואָרען פון דעם פּאַסאַזשיר־פערקעהר; אַ טייל וואָלט געדעקט געוואָרען פון די אַעראָפּלאַן־פאַבריקאַנטען, וואָס זענען פערינטערעסירט אין ענטוויקלען לופט־פליהעריי; אַ טייל וואָלט געדעקט די רעגירונג און די האָטעל־בעזיצער פון בערמודא, וועלכע זענען פערינטערעסירט, אַז וואָס מעהר מענשען זאָלען קומען אַהין, און אַ טייל וואָלט געקענט דעקען די אַמעריקאַנער רעגירונג, אי כדי צו העלפען ענטוויקלען די קונסט פון לופט־פליהעריי, אַ כדי צו העלפען בעזיגען די לופט איבער'ן ים.

עס איז איצט אַ גאַנץ אָפטע און אַ גאַנץ געוועהנליכע זאַך, אַז אַעראָפּלאַנען זאָלען פליהען צוויי און דריי טויזענד מייל נישט אָפּגעשטעלטערהייט איבער דער לענג און איבער דער ברייט פון נאָרד־ און צענטראַל־אַמעריקא, און עס ווערט נישט בעטראַכט אַלס אַ ריזיקאַלישע אונטערנעמונג: און דאָס אַריבערפליהען קאַרגע צוויי טויזענד מייל איבער דעם שמאָלסטען טייל פון אַטלאַנטיק איז איינע פון די ריזיקאַלסטע אונטערנעמונגען. עס איז זעלטען ווער עס בלייבט לעבען נאָך אַזאַ אונטערנעמונג. און די אורזאַך דערפון איז, וואָס די בעדינגונגען פון דער לופט איבער'ן אָקעאַן זענען נישט קיין בעקאַנטע און נישט קיין אויסגעפאָרשטע. די אַעראָפּלאַנען האָבען זיך ענטוויקעלט אויף דער ערד, און נישט אויפ'ן ים. און זענען צוגעפּאַסט צו די בעדינגונגען פון דער לופט איבער דער ערד, און נישט איבער'ן ים.

ווען פּלאַטפאָרמעס זאָלען אויסגעשטעלט ווערען אויפ'ן ים, וועט עס האָבען אַ דאָפּעלטען נוצען: ערשטענס, וועט עס געבען אַ געלעגענהייט בעסער און נאָהענטער צו בעקענען זיך מיט די בעדינגונגען פון לופט איבער'ן ים: און צווייטענס, וועט מען דאָ קענען אויספּרובירען די פּראַקטישקייט פון די פּלאַטפאָרמעס אויפ'ן ים אין אַ קלענערן און מעהר צוגענגליכען מאַסשטאַב.

אויב אָט דער פּראָיעקט זאָל אָנגענומען און דורכגעפיהרט ווערען און זאָל זיין אַן־ערפאָלג, קען עס ווערען אַלס דער ערשטער שריט פון אַ פּלאַן אויסצושטעלען אַזעלכע פּלאַטפאָרמעס איבער דער גאַנצער ברייט פון דעם אַטלאַנטיק.

די מוטער, וואס האט דערשאסען איהר קינד

עפילאג פון דער גרוילענדער פאמיליע-טראגעדיע אויף שענקעוויטש 62.

דאס קרייז-געריכט ארויסגעטראגען א מילדען אורטייל.

(§) מיט א צייט צוריק איז לאדז אויפגערודערט געווארען פון דער טראַגעדיע, וואס עס האט זיך אפגעשפילט אין הויז פון א געוויסען ליטשאַקאווסקין א באַאַמטער פון דער שטאָט-סטאראָסטווא. דעם 11 דעצעמבער פון פאריגען יאָהר, 6 אָווענד איז ווינטאלד ליטשאַקאווסקי אוועק פון זיין וואוינונג אויף שענקעוויטש גאס 62. ער האט דאן געזאגט זיין פרוי, אז ער געהט זיך ווילען אין שטוב זענען דאן פערבליבען זיין פרוי וויקטאריא און זייער 9-חדשים'דיג טעכטערל מערעזא,, די דינסט שיבעלסקא און די וועשין עמיליא פלאַץ. ארום 8 אָווענד זענען די וועשין און די דינסט אוועק און שטאָט איינצוקויפען אלץ, וואס איז נויטיג פאר א וועש. אז זיי זענען צוריקגעקומען האבען זיי געפונען די טיר פערשלאָסען, דער שליסעל האט געשטעקט פון אינוועניג. און צימער איז געווען ליכטיג און אז זיי האבען גענומען קלאפען, האט קיינער ניט געענטפערט. ענדליך נאך א לאנגען שטורמען האבען שכנים געעצה'ט אויפצורייסען די טיר. מען האט אזוי געטון און דאן האבען די אריינקומענדיגע און צימער דערזעהן א שוידערליך בילד. פרוי ליטשאַקאווסקא איז געלעגען אויפן בעט און א בעוואוסטלאזען צושטאנד און פון איהר שלייף האט גערינען בלוט. און אין ווינקעל איז ווידער געלעגען דאס קינד אין א טייך בלוט.

עס איז באלד ארויסגערופען געוואָרען א דאָקטאָר און פאליציי. דער דאָקטאר האט פעסטגעשטעלט דעם טויט ביים קינד און אז ליטשאַקאווסקא האט זיך פאר'ן אריינשיסען די קויל פער-סמ'ט. זי איז אפגעפיהרט געוואָרען און שפיטאל און די פאליציייאישע אויספאָרשונג האט פעסטגעשטעלט, אז ליטשאַקאווסקא האט דערשאָסען איהר קינד און זיך אליין צוליב דער שולד פון איהר מאן, וואס האט דערפיהרט צו דער ראזיגער טראגעדיע.

ליטשאַקאווסקא נאכ'ן פערברענגען 2 חדשים און שפיטאל איז געזעצליך געהוילט געוואָרען און געכטען איז זי געשטאנען פאר'ן קרייז-געריכט אין לאָדז, אַנגעקלאָגט אין ערמאָרדען איהר קינד.

פונקטליך 10 א זייגער פריה איז דאס געריכט אונטער'ן פארזיץ פון ריכטער קאזלאָווסקי צוגעטרעטען בעטראַכטען דעם פראָצעס.

בעת'ן פערהער האט די אָנגעקלאָגטע דערצעהלט, אז מיט 3 יאָהר צוריק האט זי חתונה געהאט מיט איהר מאן, פון עוואַנגעלישען גלויבען, זי האט איהם שטארק ליב געהאט און האט צוליב דעם געביטען איהר קאטוילישע אמונה אויף עוואנגעליש. זי האט אפילו געוואוסט, אז ליטשאַקאווסקי האט שוין געהאט 2 פרויען, די ערשטע איז געשטאָרבען 1 יאָהר נאך דער חתונה, די צווייטע האט ער אפגעג'ט, פונדעסטוועגען האט זי דערויף נישט געקוקט.

זיי האבען דאן געוואוינט און לעמבערג, וואו דער מאן איז געווען א בעאַמטער, אָבער צוליב דעם, וואס די גאנצע פאמיליע האט זיך מיט איהר צוקריגט, ווייל זי האט געביטען די אמונה, איז זי מיט'ן מאן אוועק קיין לאָדז, וואו זיי האבען געוואוינט אויף שענקעוויטש גאס. דער מאן האט געקריגען א פאסטען און דער שטאָט-סטאראָסטווא. און זי האט געמיינט דא צו לעבען גליקליך. אָבער באלד איז געקומען איהר ענטוישונג. אין א שעהנעם העלען פריהמאָרגען האט דער מאן איהר פראסט פשוט ערקלערט, אז זי האט זיך איהם צוגעגעסען. און ער פערלאנגט א גט. זי האט איהם געבעטען אוועקווארפען זיינע טויטע געדאַנקען, אָבער ער האט גע'טענה'ט: אין ליבע נישט וועט ער שיכור'ן, שפילען קאָרטען און געהן צו מעדלעך.

דאס האט אויף איהר אזוי געווירקט, אז זי האט בעשלאָסען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד און נישט צו דערמאָרדען איהר מאן, ווייל זי האט איהם שטארק געליבט. און קריטישען טאָג האט זי צוגענומען איהר מאנ'ס רעוואלווער און בעשלאסען אויסצופיהרען איהר פלאן. דא האט זי געטראכט ווייטער וועגען איבער'ן ווי-געלע פון איהר קינד, עס געצערטעלט און געקושט און געטראכט ווי ביטער עס וועט זיין זיין לעבען אָהן מאמע. זי האט דאן בעשלאָסען צו טויטען אויך דאס קינד. זי האט אזוי געטון און דערנאך זיך אליין דערשאָסען. מיט דער קויל אין שלייף איז זי נאך אוועק און קיך און זיך פער'סמ'ט. וואס דערנאך איז פארגעקומען ווייס זי נישט. אז זי איז געקומען צום בעוואוסטזיין, איז זי דאן געווען און שפיטאל.

דערנאך איז אויסגעהערט געוואָרען דער מאן. ער האט זיך מודה געווען, אז ער האט ווירקליך זיך געוואלט פונאנדערגעהן מיט'ן ווייב, ווייל זיי האבען שלעכט געלעבט.

דער פסיכיאַטאָר ד"ר שווינסקי ערקלערט, אז לויט זיין מיינונג איז די אָנגעקלאָגטע נישט געווען ביים פולען בעוואוסטזיין בעת זי האט דערשאָסען איהר קינד. דער געריכטס-דאָקטאָר, ד"ר הורוויטש האט ערקלערט פערקעהרט, אז די אָנגעקלאגטע איז בעגאנגען איהר טאט אין פולען בעוואוסטזיין. די עדות האבען אפגעגעבען שלעכטע ערקלערונגען פאר דער אָנגעקלאָגטער'ס מאן.

דערויף נעמט דאס ווארט דער פראָקוראָר, וואס האלט א לאנגע רעדע און בעט צום סוף פאר די אָנגעקלאגטע א מילדע שטראף. דער פערטיידיגער שטיצט זעלבסטפערשטענדליך דעם אויספיהר פון פראָקוראָר. נאָך א לענגערע בעראַטונג טראָגט דאס געריכט ארויס דעם אורטייל, לויט וועלכען די אָנגעקלאָגטע ווערט פערמשפט אויף 1 חודש ליידטע תפיסה און אפציגענען דאס אויספירען די שטראף אויף דריי יאָהר.

ליטשאַקאווסקא האט נאכ'ן פראָצעס ערקלערט אונזער פערשטעהער, אז זי וועט מעהר מיט'ן מאן נישט לעבען און זי פאהרט אָפ צו איהר ברודער קיין מינסק מאזאָוויעצק.

—0—

געפונען אַנ'ערמאָרדעטען לאָדזער יוד אין א פויזנער דאָרף

משונה'דיגע קלאנגען וועגען דעם אכזריות.

(ג) צווישען די יודישע הויזירער אין לאָדז האבען זיך געכטען פערשפרייט קלאנגען וועגען א געהיימניספולען טויט פון א לאָדזער יוד, וואס פאָהרט האנדלען אין פויזנער געגענד.

פון די איינצעלהייטען, וואס אונז איז געלונגען צונויפצוקלייבען וועגען דער גרויזאמער געשיכטע, שטעלט זיך ארויס אונגעפעהר אט וואס:

א לאָדזער יוד, וועלכער הייסט שמאי אדער שמואל ליבעלסקי (גענוי איז דער נאָמען נאך נישט בעקאנט), איז די פאריגע וואך ארויסגעפאהרען קיין פויזען מיט א פרוש קרעמעל סחורות, מיט וועלכען ער האט זיך געלאזט איבער די דערפער פון פויזנער קאנט. צוליב אומבעוואוסטע סבות איז דער יודישער הויזירער פערבליבען אין א פויזנער דאָרף אויף איבער חגא. מילא איז אים אויסגעקומען צו געניסען פון דער פריינדשאפט פון א פויער, וועלכער האט איהם געלאזט איבערנעכטיגען בא זיך. וואס עס איז ווייטער געוואָרען מיט דעם יוד, איז גענוי נישט בעוואוסט.

ערגעכטען דינסטאג פריה האבען די איינוואוינער פון דאָרף געוואלט מיטטיילען דעם פאליציי-פאסטערונעק, אז און א רוו איז געפונען געוואָרען א טויטער קערפער פון א מענש, און נעבען איהם איז געלעגען א קליין פעקעלע מיט סחורה.

די אונטערגענומענע פאליצייאישע אויספאָרשונג האט בעוויזען, אז דער טויטער מענש איז א יוד פון לאָדז. די מעדיצינישע אונטערזוכונג האט געוואלט פעסטשטעלען, אז דער יוד האט פאר'ן טויט געטרונקען א סך אלקאהאל און איז, זייענדיג אין בעוואוסטלאז-שכור'ן צושטאנד דערשטיקט געוואָרען מיט א זאק אַרעך א שטרויק.

ווי עס איז צו דערינגען, האבען מיר פאר זיך ווידער א פאל פון א גרויזאמע רציחה, וואס איז אין פויזנער קאנט אויסגעפיהרט געוואָרען איבער א יוד. לויט אלע וואַרשיינליכקייטען האט מען דא צו טון מיט א רויב-מאָרד.

יודישע הויזירער, וואס זענען געקומען דורכגעפאהרען פון פויזען פארביי לאָדז, האבען איבערגעגעבען, אז דער געהיימניספולער טויט פון דעם לאָדזער הויזירער האט געבראכט צו אייניגע ארעסטען.

היינט-מאָרגען זענען צו ערווארטען אויפקלערונגען וועגען דעם אכזריות.

—==—

באהן-הנחות פאר די בעזוכער פון דער פויזנער אויסשטעלונג.

(§) לויט א פעראָרדנונג פון קאמוניקאציעס-מיניסטעריום, ווערט געגעבען די בעזוכער פון דער לאנד-אויסשטעלונג אין פויזען באהן-הנחות. די יעניגע בעזוכער, וואס וועלען מאכען גלייכצייטיג א רייזע איבער פוילען אויף א שטח פון 500 קילאמעטער, בעקומען 2 דריטעל הנחה פון באהן-טאריף. די דאזיגע בילעטען גילטען אויף 2 חדשים. דער פרייז פון א בילעט 3-טע קלאס קאסט 100 זל., 2. קלאס — 150, 1-טע קלאס 250 זל. איבער דעם זענען אויך בעשטימט געווארען הנחה-בילעטען פאר גאנצע גרופען רייזענדע. אזעלכע בילעטען מוז מען בעשטעלען מיט 1 וואך פריהער פאר דעם אנהויב פון דער רייזע גרופען-בילעטען וועלען ארויסגעגעבען ווערען פאר וויסענשאפטליכע, קולטורעלע און ספארט-ארגאניזאציעס א.א.

—

דער אמת זיגט!

גוט זענען אפט אויך אנדערע סאָרטען זייף,
ס'איז אבער נישטא קיין בעסער זייף פון

Jeleń-Schicht

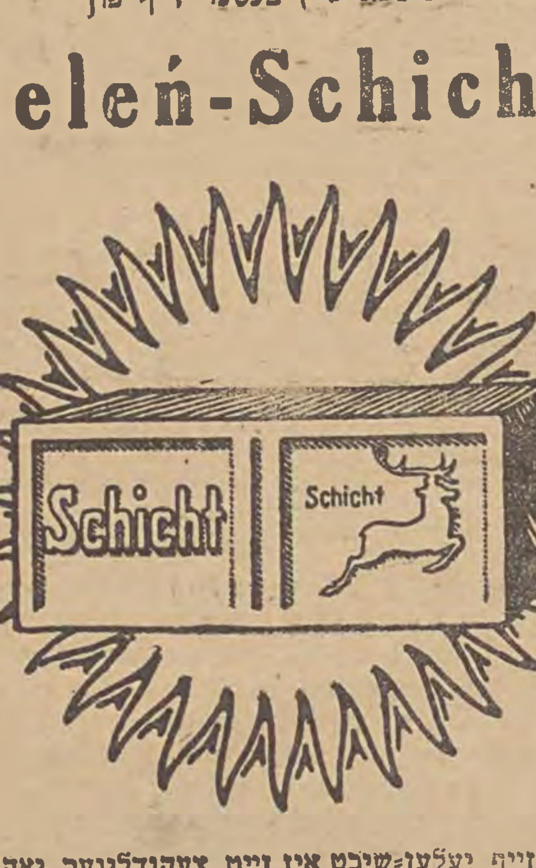

דער זייף יעלען-שיכט איז זייט צעהנדליגער יאהרען אנערקענט אלס בעסטער דורך אלע פארזיכטיגע ווירטינס.

זייט פארזיכטיג, ווען מ'לעגט אייך פאר אנ'אנדער זייף, וואס איז כלומרשט פונקט אזוי גוט.

דער בעסטער סאָרט זייף איז נור מיט דעם נאָמען שיכט אין דער מאַרקע „הירש".

סאָוויעטישע קניה פון טאָמאשאָווער זייד.

(§) נישט לאנג צוריק האבען מיר מיטגעטיילט וועגען האנדעלס-טראנזאקציעס וואס די פערשטעהער פון „סאָוופאָלטאָרג" אין לאָדז. ווי מיר דערוויסען זיך איצט האט די טאָמאשאָווער פאבריק פון קונסטזייד פערקויפט די סאָוויעטען א גרויסע פארטיע גארן און ווערט פון 150 טויזענד דאָלאר.

עס ווערען אויך ערווארט גרעסערע קניות פון מאנופאקטור-סחורות אין לאָדז, צוליב דעם, וואס די פרובעס וואס עס האבען געשיקט די לאָדזער אין רוסטריעלער ריין מאסקווא זענען גינסטיג אויפגענומען געוואָרען.

נייער פאָסט-טאריף.

(§) דעם 1 אפריל איז ארײן אין קראפט די פעראָרדנונג פון פאָסט-מיניסטער וועגען א נייעם פאָסט-טאריף פאר בריף, טעלעפאָן און טעלעגראף. פאר א געוועהנליכען בריף צאָהלט מען 25 גר. פאר א פאָסט-קאַרטעל 15 גר. געלד אויף א פשעקאז ביז 10 זל. 15 גר. פון 50 ביז 100 זל. — 65 גר. פון 750 זל. ביז 1000 זל. 215 זל. פאר א רעקאָמענדירטען בריף אין לאנד — 50 גר., קיין דאנציג און אויסלאנד — 60 גר. עקספרעס אין לאנד 80 גר. קיין אויסלאנד — 1 זל.

—

1 ראדיא-אפאראט אויף 150 איינוואוינער.

(§) אין לעצטען יאָהר האט דער ראדיא אין לאָדז געוואונען פיל אָנהענגער. די ראדיא-קאנטראָלע האט פעסטגעשטעלט, אז אויף יעדע 150 איינוואוינער פאלט אויס איין ראדיא-אפאראט. אָבער מען האלט, אז אין לאָדז זענען פאראן נאך מעהר ראדיא-אפאראטען, ווייל נישט אלע זענען רעגיסטרירט. די בעזיצער פון ראדיא-אפאראטען, וואס האבען זיי נישט רעגיסטרירט ווערען צוגעצויגען צו פעראנטוואָרטליכקייט.

זיך געפונען

אָריגינעלער ראמאן פון דער נייער יודישער תקופה

פון י. ל. ליפשיץ

(פארטזעצונג).

איהר לעזט נישט קיין צייטונגען, חברים! און דערפאר ווייסט איהר נישט וואס דאָרט קומט פאר! לויט די לעצטע ידיעות האט מען זיי שוין פארגעשלאגען אריינצוטרעטען אין דער פעלקער-ליגע, וואו זיי וועלען געוויס שפילען א גרויסע ראָל. זיי האבען זיך אויסגעצייכענט אויף אזוי פיל, אז די פעלקער ליגע האט בעשלאָסען, אז זייער נעקסטער צוזאמענפאהר זאל אָבגעהאלטען ווערען אין ירושלים די הויפט-שטאָט פון ארץ-ישראל.

און איהר חברים! — האט ער פערענדיגט, — לאכט און חוזק'ט פון מיר, אז איך וויל אייך פערפיהרען קיין ציון!... איהר פערגעסט א פנים, אז מיר טוען איצט גרויסע געשעפטען מיט דער יונגער אלט-ניי-לאנד דורך די פערשידענע אויסלענדישע קאָרפאָראציעס, מעהר ווי מיט די גרעסטע נאציעס פראָפּאָרציאָנעל. ווי איך זעה, חברים! ווילט איהר נאך אלץ בלייבען ביי אייער „צובראָכענע קאָרעטע", און ווילט זיך נישט לערנען פון דער צייט גוט! איהר זייט די מעהרהייט, און איך מוז זיך אונטערוואַרפען אונטער אייער בעשלוס, אָבער מיין געוויסען וועט לכל הפחות זיין ריין, ווייל איך האב אייך געוואָרענט, ביז מיין לעצטען אָטעם האב איך געווידמעט פאר דער נייער רוסלאנד, אָבער „איין סאָלדאט אין פעלד קען קיין מלחמה נישט פיהרען"! דאָס איז מיין לעצטער וואָרט צו אייך, חברים! איך דאנק זייך!

ווען דער „רויטער לייב" האט געענדיגט זיינע לעצטע ווערטער, איז געווען א גאנצער טומעל.

— ער האט גערעדט ווי אנ'אמת'ר ציוניסט! — האט דער רויטער ראספּוטין אויסגעשריגען, — מען מוז איהם פערשיקען נאך זיין פאליסטינקע! — האט ער זיך פערנאנדערגעלאכט מיט א רויטען געלעכטער

— ער האט גערעדט ווי אנ'„עכטער קאפּיטאליסט", — האט סטאלין בעמערקט.

— ער האט גע'דרש'נט ווי א הייליגער אַפּאָסטאָל!... — האט זיך ריקאָוו גע'חכמה'ט.

— ער האט גערעדט ווי אנ'אמת'ער שונא... — האט לודאיעראוו געדונערט.

— ניין! — האט טשיטשערין געקלאפט מיט'ן פויסט. — ער האט אונז געווארענט ווי אנ'אמת'ער פריינד! ווי א טרייער זון פון אונזער מדינה! ווי אנ'איבערגעגעבענער חבר פון אונזער סאָוויעטען רעפובליק! ער האט גערעדט ווי א גרויסער נביא, וועלכער זעהט דעם „באחרית הימים"! און אויב מיר וועלען איהם איצט פון אונז פערשטויסען און פערטרייבען האב איך מורא, אז מיר וועלען אויף שטענדיג פערלירען דעם גרעסטען מאן וואס מיר פערמאגען אין אונזער מדינה.

— אָרדער! — האט דער פאָרזיצענדער אויסגעשריגען און געקלאפט מיט'ן רויטען האמער.

חברים! — האט ער גענומען רעדען, — קאָמוניסטען פון דער ערשטער סאָוויעטען רעפובליק פון דער וועלט! ס'קען זיין אז מ'זאל זאָגען, וואס אונזער גרויסער טראָצקי האט ארויסגעזאגט, קענען זיך זיין אמת, אָבער מיר טאָרען נישט פערגעסען אויף איין מאָמענט די תורת פון אונזער גרויסען אומשטערבליכען ניקאָלאַיען; „אז דער אלף-בית פון אונזער תורה איז „קאָמוניזם" און דערפון טאָרען מיר נישט אפטרעטען „רעכטס און לינקס". די גאנצע וועלט מעג זיך טאקע „קריצען מיט די ציינער" וועלען זיי ווייטער נישט געהן. זיי קענען זיך נישט אריינמישען אין אונזערע אינערליכע אנגעלעגענהייטען, און דיקטירען אונז, ווי אזוי מיר זאָלען איינאָרדענען אונזער מלוכה.

מען האט עס גענומען צום אָפּשטימען, און אלע האבען געשטימט דערפאר, אז די רעגירונג זאל גלייך ארויסגעהן מיט דעם נאציאנאליזירונג בעפעהל.

טראָצקי מיט טשיטשערין'ען האבען גלייך אריינגעשיקט זייערע רעזיגנאציעס. דער ערשטער אלס דער הויפט פון עקאָנאָמישען ראט, און דער צווייטער אלס דער אויסלאנד'ס מיניסטער.

און ס'האט זיך אנגעהויבען איבער'חזר'ן די אלטע רויטע אנארכיע. פרייזענטע אגענטען, שפּיאָנען און קאָמיסארליך, זענען בעפאלען אלע פריוואט געשעפטען ווי אין די אלטע רויטע צייטען. און דער געשריי האט דערגרייכט אזש ביז'ן הימעל.

די אויסלענדישע פירמעס האבען זיך געפראוואוט שטעלען ענטקעגען, אָבער די רויטע משחיתים האבען געטאן דאס זייעריגע. רוסלאנד איז ווידער געוואָרען א יאָמער-טאל. הונדערטע בויערים מיט רויטע דובינעס, ווי אין די אלטע אוקראַינער „דובינושקא"-צייטען, האבען זיך אריינגעריסען אין די עטליכע יודישע קאָלאָניעס, וועלכע זענען געגרינדעט געוואָרען מיט אמעריקאנער דאָלארען און האבען דאָרט אלעס חרוב געמאכט ביז'ן וואָרצעל.

„ארויס פון אונזער הייליגער ערד"! האבען די צווילדעטע פויערים געדונערט, און זייערע רציחה-אויגען האבען געשפּריצט מיט רויט-בלוטיגען פייער. די פערטרעטער פון דעם „אמעריקאנער דזשוינט" זענען קוים אנטלאָפען מיט זייערע לעבענס.

און אט אזוי זענען חרוב געוואָרען די שווער אויפגעבויטע יודישע דערפער מיט שווער פערהאָרעוועטע מיליאָנען דאָלארס, וואס די אמעריקאנער יודען האבען געגעבען זייערע אומגליקליכע ברידער אין דער רויטער מדינה.

די רויטע מדינה איז געוואָרען א נעסט פון כאאס און אנארכיע. דער שטארקער האט גערויבט און גע'גזל'ט, און דער שוואכער האט געשריגען. ביז זייער יאָמער און געשריי האט אנגעפיהלט די קאַבינעטען פון אלע מלוכות. די בירגער פון פרעמדע מלוכות וועלכע האבען אריינגעלעגט שווערע מיליאָנען, האבען נאטירליך נישט געשוויגען. זיי האבען געפאָדערט שוץ פון זייערע רעגירונגען. ביז די פעלקער ליגע האט בעשלאָסען אויף אנ'אמת „איינמאל פאר אלע מאל" אָבצושטעלען די רציחות. און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו רופען וואס גיכער די פערטרעטער פון אלע נאציאָנען אויף א ספּעציעלען אינטערנאציאָנאלען קאָנגרעס אין ירושלים ווו די פראגע פון דער „רויטער מלוכה" זאל איינמאל פאר אלע מאל געלעזט ווערען און ס'זאל נעהמען א סוף צום רויטען טעראָר.

59-סטער קאַפּיטעל.

דער „רויטער לייב" איז דער „ווייס-בלויער הים".

אויפ'ן וועג קיין חיפה, שווימען א וואלד פון שיפען-קוימענס, מאסטען-שטאַקענס און זעגעל, שיפען פון פערשידענע נאציעס, מיט פּלַאטער פארב-קאלירען און פאהנען. צווישען זיי שווימען מיט שטאלץ די נייע מאָדערנע יודישע שיפען: הירצל, באלפור, נאָרדוי, ווייצמאן, די גרויסע שיף „אמעריקא-יהודית" וועלכע דער גרויסער לואי האט ערשטע אויסגעבויט צום געבורטס-טאָג פון זמן יהודית. די מאָדערנע שיפען „אלעקסאנדער-ישראל", און די פּראַכטפולע שיף שושנה זיי שפּאַלטען מאַיאסטעטיש דעם ים התיכון צוזאמען מיט די גרויסע ענגלישע, אמעריקאנישע, פראנצויזישע, דייטשע איטאליענישע און אנדערע שיפען.

די שיפען פיהרען דאָס פערטרעטער פון אלע נאציאָנען, אויפ'ן אלוועלטליכען אינטערנאציאָנאלען קאָנגרעס, וואס די פעלקער ליגע האט פעררופען. זי פאהרען דורכפיהרען זעהר א גרויסע מיסיע, צו פערזיכערן דעם וועלט פרידען. וועלכער האט די לעצטע צייט גענומען ארויסצייגען סימנים פון נסיגה; די קולות פון אומגליקליכע פעלקער, צוזאמען מיט די שוידערליכע רציחות פון דער רויטער מדינה, וועלכע ס'האט אנגעריהרט די אינטערעסען פון די בירגער פון אלע לענדער און פעלקער, האבען צוזאמענגעבראכט די דאזיגע פערטרעטער.

(דאס ווייטערע קומט).

וועגען דער קונסט צו „כאַפּען“ א מאַן.

עס האַנדעלט זיך וועגען דער קונסט צו כאַפּען א מאַן אין נעץ פון ליבע און אויך צו וויסען ווען ער איז שוין „גע-כאַפּט“ און ער דריגעט פון מאַקי ווי א פיש אין נעץ.

לויט וועלכע כמנים קאָן א מיידעל דער-קענען, אַז דער מאַן איז בעזיגט און גרייט צו פאַלען צו איהרע פיס ?

ווען ער הויבט פאַר איהר אָן צו רעדען מוסר.

ווען ער הויבט אָן צו האָבען טענות פאַרוואָס זי רויכערט אָדער פודערט זיך אָדער שמירט זיך צופיל, אָדער גייט אַרום מיט א נישט-פּאַסיגער קאָמפּאַניע.

דאָס אַלץ זענען כמנים — זאָגט אַן ענגלישע שרייבערין — אַז ער איז גע-בעך א געפאַנגענער און איז גרייט צו לאָזען זיך פיהרען אונטער דער חופה.

נאָך א סימן, אַז דער יונגערמאַן איז פעליג צו ווערען א חתן, איז:

אויב ער ווייזט פּלוצים אַרויס חשק צו דיסקוטירען ערנסטע פראַגען פון דעם פאָלגענדען סאָרט: צי דאַרף א מאַן לאָ-זען זיין ווייב אַרבייטען נאָך דער חתונה צי איז טאַקי נישט א נאַרישקייט און א עולה, וואָס יונגע פרויען נאָך דער חתונה ווילען זיך נישט אָפּגעבען מיט בעל-הבתי׳שקייט, און נאָך ענליכע פראַגען. מעג זיין דערמאָלט א באַל, און דער אָר-קעסטער זאָל שפּילען די רייצענדסטע מעלאָדיעס, און דאָס מיידעל זאָל זיך ריי-סען צום טאַנצען — וואָרט גראַטען, אַז זי זאָל בעסער בלייבען רוהיג זיצען און אויסהערען דעם יונגערמאַן ביז׳ן סוף, און נישט ענטמוטיגען איהם, ווייל זיין כוונה איז זעהר ערנסט.

און ס׳איז נאָך אויך פאַרהאַן אַן אַלט-מאָדישער טעסט, מעמעכער צו מעסטען דעם יונגענמאַנס געפיהלען, און דאָס איז: איפערזוכט.

ווען א יונגערמאַן בעמערקט מיט גע-מאַכטער רוהיגקייט, אַז ער הויבט נישט אָן צו פערשטעהן וואָס זי האָט אַזוינס דערזעהן אין יענעם „באַלוואַן“, און ווען ער זאָגט דערביי, אַז יענער „באַלוואַן“ האָט שוין געהאַט אפשר הונדערט ראָמאַ-נען, און אַז ער ליידט פון א געהיימ-ניספולער קראַנקהייט, וועגען וועלכער עס איז נישט אָנגענומען צו רעדען אין פיינער געזעלשאַפט, און אַז ער האָט אין איין יאָהר פערלוירען דריי שטעלעס (יאָ, מענער האָבען אויך ליב צו בערעדען, ווען זיי זענען איפערזיכטיג), און ער פערענדיגט דערמיט, אַז שעהנע מעדלעך זענען גאָר קנאַפּע מבינים אויף מענער מעג דאָס מעדעל זיין זיכער, אַז ער איז ווי וואַקס אין איהרע הענט.

דאָס אַלץ איז זעהר פיין! אָבער ווי אַזוי דערפיהרט מען דעם יונגענמאַן צו דעם געוואונשענעם צושטאַנד, אַז ער זאָל זאָגען מוסר, אָדער פילאָזאָפירען וועגען די הייליגע פליכטען פון פער-הייראַטע פרויען, אָדער זיין איפערזיכטיג ?

אויף דעם ווערען געגעבען צוויי עצ׳ת:

די ערשטע — זיין לעבעדיג.

זאָלען די אויגען בליצען, די ליפּלעך שמייכלען און דאָס ציגעל זיך דרעהען נאָכאַנאַנד.

די יונגעלייט היינטיגע צייטען האָבען ליב „לעבעדיגקייט“ אין א מיידעל. זאָל זי זיין זשוואַווער, ריהרעוודיגער, די פיס-לעך זאָלען נישט איינרוהען, זאָל זי לאַ-כען און מאַכען איהם צו לאַכען.

צווייטענס — גילט נאָך די אַלטע, אַל-טע עצה, מיט וועלכע די באָבעס און עלטער-באָבעס האָבען זיך בענוצט:

מיידלעך, אויב איהר ווילט, אַז א מאַן זאָל אייך בעוואונדערען — בעוואונדערט זשע פריהער איהר איהם.

די קלוגע בעוואונדערונג איז פיל-מעהר ווי הויך-אַרויסגעזאָגטע וואולגאַרע קאָמפּלימענטען, כאָטש עס איז צו שווי-נען וויפיל קאָמפּלימענטען א מאַן קאָן אַראָפּשלינגען און ער זאָל גאָר נישט רויט ווערען!

דאָס מעדעל, וועלכע איז אַן עקספּערט אין דעם שפּיל, דריקט אויס איהר בע-וואונדערונג נישט אַזוי אין ווערטער, נאָר מיט די אויגען, מיט דער אינטאָנאַציע אין איהר שטים. מיט׳ן אכטונגספולען נאָכפרעגען זיך אויף זיין מיינונג אין יע-דער פראַגע. זי דריקט אויס איהר בע-וואונדערונג דערמיט, וואָס זי קוקט איהם אָן פון אונטען אַרויף, ווען אפילו זי איז מיט צעהן קעפּ העכער פאַר איהם.

אט אַזוי „כאַפּט“ מען א מאַן.

און אפשר אויך אויף אַנדערן אופן, אָבער דאָס ווייסט איהר שוין בעסער.

צו דער שרפה פון „אייראָפּא“

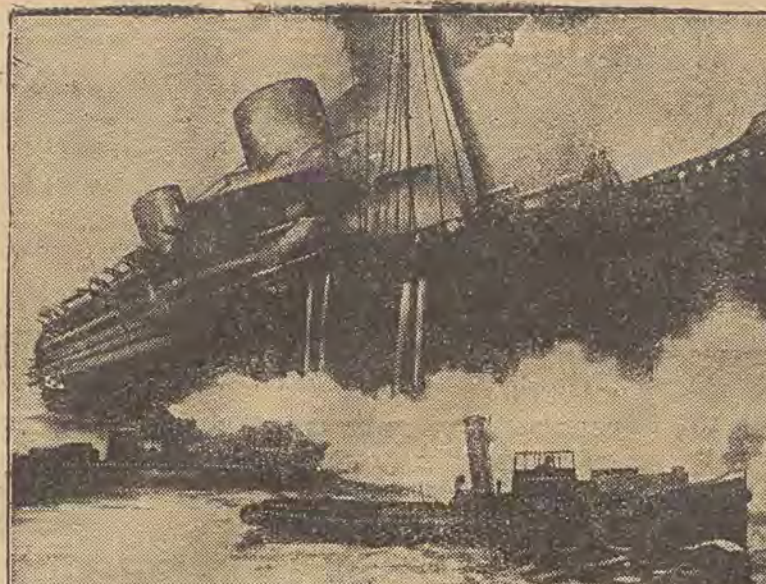

דאָס בילד שטעלט פאָר די ברענענדע שיף, וועלכע איז צוליב דער רעטונגס-אַקציע אָנגעפולט געוואָרען מיט וואַסער און שיער נישט אונטער-געגאַנגען.

די רעטונגס-אַקציע אויף דער דעק פון שיף.

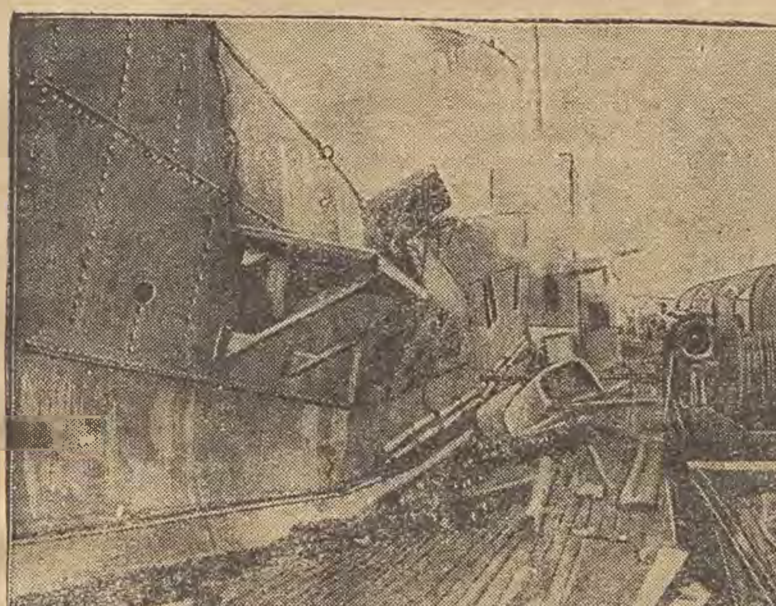

דער דעק, וואו די שיף איז געבויט געוואָרען.

דער הומאָר פון די פרויען.

אין אַלגעמיין בעטראַכט מען די פרוי-ען פאַר. ווייניגער וויציג ווי די מענער. פרויען, זאָגט מען, האָבען ווייניגער טאַ-לאַנט ווי די מענער, אַרויסצוברענגען קאָמישע סיטואַציעס און צו ברענגען דעם עולם צו לאַכען. עס לאָזט זיך אָבער נישט לייקענען, אַז א טייל פרוי-ען קענען אויף א פיינערען אופן מאַכען א וויץ ווי מענער, זייער סאַרקאַזם איז אויך אָפטמאָל שאַרפער. כאָטש א מעהר פערפעקטער ווי דער מענליכער. א בע-קאַנטער אַמעריקאַנער הומאָריסט געהט אפילו אַזוי ווייט אַז ער בעהויפּטעט, אַז די אַמעריקאַנער מענער זענען נישט אַזוי וויציג און הומאָריסטיש ווי די פרוי-ען. און טאָמער שטעלט איהר צונויף צוויי הומאָריסטען, א מאַן מיט א פרוי, איז די פרוי מיהר שאַרף, מעהר איינ-דרוקספול איידער דער מאַן. א פרוי, וואָס איז געבענשט מיט הומאָר, איז איהר הומאָר שאַרפער פון׳ם מאַנ׳ס.

א הומאָריסטישע פרוי לאָזט שטענדיג עפּעס איבער. איהר פיהלט, אַז זי האָט זיך נישט אויסגעוויצעלט אינגאַנצען; עס איז נאָך ביי איהר געבליבען א גרויסער זאַפּאַס. דערצו איז זי קיינמאָל נישט אויסגעשעפּט. נישט מיד, נישט אָנגעאַר-בייט, דער מאַן אָבער שיסט אַרויס זיין גאַנצען זאַפּאַס מיט „חכמה“. איהר פיהלט אַז אויב דער מענש וועט זיך נאָך ווייטער חכמ׳נען, וועט ער אַרויסקומען בלאָס פון ליידיג. עס בלייבט ביי איהם גאָרנישט איבער. עס קען זיין, אַז דאָס דאַכט זיך אייך נאָר אַזוי אויס, אָבער דער איינדרוק איז, אַז דער מאַן לאָזט ביי זיך גאָרנישט איבער. דערצו קוקט ער אויס ווי [illegible] גלייך ער וואָלט [illegible] אָנגעטאָן [illegible] מי[illegible] יודע וואָס פאַר א שווערע אַרבייט. מיט איטליכען וויץ און מיט יעדער חכמה ווערט ער מעהר מיד, מעהר אויסגעאַר-בייט, מעהר אויסגעשעפּט.

דער וויץ וואָס קומט אַרויס ביי דער פרוי איז תמיד מיט א דינענקען שאַרף: דער מענערשער וויץ — ער מעג זיין דער זעלבער, וואָס די פרוי האָט דער-צעהלט — קוקט אַרויס טעמפּער.

אַלעמאָל ווען מען פערברענגט מיט א קלוגער און הומאָריסטישער פרוי, בלייבט דעם איינדרוק, אַז די היינטיגע פרוי קוקט אויף דער וועלט און אויס׳ן לע-בען מיט א מעהר ליכטיגען בליק איידער דער מאַן: זי נעמט דאָס לעבען לייכט מיט א שמייכעל אויף די ליפּען. דער מאַן בויגט אָן די אַקסעל און נעמט דאָס לעבען מיט כח, מיט גבורה, ער איז דערביי זעהר און זעהר ערנסט. די פרוי — נישט.

אַלענפאַלס זעהט עס אַזוי אויס נאָכ-דעם ווי איהר האָט אָפּגערעדט א שעה צייט מיט א היינטיגער, קלוגער, מאָ-דערנער און הומאָריסטישער פרוי.

אמת טאַקע, זי מוז זיין געבענשט מיט אַלע פיר מעלות: זי דאַרף זיין א היינטיגע פרוי, א מאָדערנע פרוי, א קלוי-גע (אינטעליגענטע) און א הומאָריסטי-שע.

נעמט זשע פונקט אַזא מאַנספּיל, וואָס איז געבענשט מיט די זעלבע פיר מע-לות, וועט איהר זעהן, אַז ער איז שווע-רער, געדיכטער און פרואווט יעדע זאַך נעמען מיט גבורה, און נישט מיט שכל נישט לייכט הומאָריסטיש.

איבערהויפּט זענען שאַרף די היינטי-גע זעכצעהן און זיבעצעהן יעהריגע מעדלעך.

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת??

פאַרוואָס לויפט יעדערער אין די ביוראָ צו ה׳ מאַנעלאַ פּיעטריקאַווער 17

ואמרת אליו

וואַלסט דו איהם זאָגען אַז אין דעם ביוראָ ווערט געוויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלע סאַנדראַווע זאַכען ביטעס, קלאַוזולעס, זאַ-בעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, קאָרגע און ציווילע ספּראַוועס, אַפּעלאַציעס, אַדי-וואָלאַניעס, אונטערציזיעס, ספּעציאַליסט פון שותפות אַסטען, איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען מיט אכטונג

י. מאַנעלאַ פּיעטריקאַווער 17

דורכגאַנג זאַכאַדניאַ 52

האָט רחמנות!

געכטע: באַדענדיג זיך אין דער שטעטישער באָד אויף שקאָלנאַ איז מיר פערלוירען געגאַנגען א פּאַטענט אויפ׳ן נאָמען שמואל אייזענבערג און פערשידענע קוויטען, וואָס זענען מיר זעהר נויטיג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען רחמנות צו האָבען און ס אָפּ-צוברענגען אין אַדמיג. פון „לאָדזער טאָגעבלאַט“

טליתים-פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע זיידע-נע טליתים כמו טערקישע, יאַראָסלאַווער און קאָ-לאָמעיער, ווי אויך אויסלענדישע טליתים-קטנים הורט און דעטייל, מיט אויספּערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל ביי

א. ה. ציטרינאָווסקי

קאַמיענגאַ 4, אין 2. טויער, פּאַרטער.

בעמ.: ס׳ווערן אויך אָנגענומען אַלע טליתים צו וואַשן

צו קויפען ווערט געזוכט

שלייפמאַשינען און טמאָנע ענגלישע וועבשטיהל מיט און אָהנע שטאַנמאַשינען. אָפּערטען אונטער „G. H.“ אין אַנאָנסען-ביוראָ ס. פּקס, פּיעטריקאַווער 50.

וויכטיג פאַר דאַמען!

פאַר נאָר 2.50 זל.

מאַכע איך די עלעגאַנטעסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אַדרעס:

זאַוואַדזקאַ 23 3

אין הויף. 2-טען איינגאַנג, לינקס פּאַרטער.

בעמ. צום יעצטיגען סעזאָן ווערט געמאַכט אַלע אַרט שטרוי-היטען, פּילץ מיט שטרוי אויך זיידענע היטען צו שפּאָט ביליגע פּרייזען — — — נאָר פאַר 5 זל.

„TOLA“

היפּאָטעקען-געלד

צו ביליגע צינזען

אויף בערלינער הייזער

בעזאָרגט שנעל

Ch. Regenwetter

Berlin S. 14, Stallschreiber № 33

Telefon: Dönhoff 4337.

ס׳איז איבעריג צו קומען קיין לאָדז.

מיר ערלעדיגען אַלע ענינים אין די געריכטען און אין אַלע מלוכה׳שע, קאָמונאַלע און פּריוואַטע אינסטיטוציעס אין לאָדז, וואַרשאַ, אין גאַנץ פּוילען און אין אויסלאַנד.

אינטערווענציעס, פּערטרעטונגען, בעראַטונגען, אינפאָרמאַציעס, פּערמיטלונגען אין אַלערליי ענינים: וועקסעל-אינקאַסאָ, קלויזולעס. זאַבעזפּיעטשעניעס אויסקונפטען און בעאָבאַכטונגען.

ביוראָ „אַרגוס“, לאָדז, זאַכאַדניאַ 36

מיר זוכען קאָרעספּאָנדענטען און מיטאַרבייטער :—:—: אין אַלע שטעט און שטעטלעך. :—:—:

WATA

w dużej ilości potrzebuje firma wytwórnia kołder w Poznaniu. Poszukuje solidną firmę t.j. fabrykę wyrobu waty w celu dostarczenia takowej. Warunki podług umowy.

Płacę gotówką.

Oferty z podaniem gatunków i cen do administracji „Lodzer Tageblatu“ do 10-go kwietnia b.r. sub **„W.B.“**

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.

כּוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישע היילקאַבינעט-קאָסמעטיק

טעגליך פון 8 א זייגער ביז 9 אָווענד

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג

בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

מעבעל-פאַבריק שלאָסערי און שרייבערייען

I. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 róg Zachodniej

ריכטער און פּאַרשידענע מאַשינען-ריקוויזיטען און ווי צימער פון אויסאַרבייטונג [illegible] מעבעל-[illegible] שלאָסערי

שנעל און ביליג!

פריינדליכע בעדינונג: פריזאַטס-וואָהנונג ח. 20 ה. 17.

לעטשניצע

17 זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33

אַלערליי קראַנקהייטען ווערען עמפּפאַנגען דורך ספּעציאַליסטען דאָקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אָווענד.—פּאַסטעור, עלעקטריזאַציע פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בעדגרונגען-בעסטראַהלונגען אימפּיגונגען געגען שקאַר לאַטיגע.

אַבאָנעמענט-פּרייז! [illegible] אַנאָנסען-פּרייז! [illegible]

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi Piotrkowska 16.